Slachta Margit
Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

JELNYELVI TOLMÁCS

EFOP-3.8.2-16-2016-00001 és
VEKOP-7.5.1-16-2016-00001
kiemelt projektek
Cím: 1071 Budapest, Peterdy u. 15.
E-mail: efop382@nszi.hu
E-mail: vekop751@nszi.hu

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KÉSZÍTETTÉK:

Botos Barbara

Horváth Krisztina

Habán Zsuzsanna

SZAKMAI LEKTOR:

Pádár Tivadar

TARTALOM

Bevezető 4

A képzés indoklása, szabályozásának jogi háttere 5

A képzés jogi háttere 5

A képzés megnevezése 5

A képzés szervezésének feltételei 5

Képzőhellyel szembeni elvárások 6

Személyi feltételek 6

Tárgyi feltételek 12

A képzés bemeneti követelményei 13

Felmentések kezelése 13

A képzés felépítése 15

A képzési program célja 15

A program célcsoportja 15

A képzés során megszerezhető kompetenciák 15

A képzési idő 18

Teljesítési követelményrendszer 21

Vizsgakövetelmények 26

A záróvizsga értékelése 33

Javító- és pótlóvizsga 33

A képzés által nyújtott képesítés 33

A képzési program moduljai 34

1. Modul: Alapozó ismeretek I. 34

2. Modul: Magyar jelnyelv B2 szint 48

3. Modul: Alapozó ismeretek II. 54

4. Modul: Magyar jelnyelv C1 szint 62

5. Modul: Szakmai modul I. 66

6. Modul: Szakmai modul II. 76

Bevezető

A *Jelnyelvi tolmács* képzés célja: jogszabály által előírt, a tevékenység folytatásához szükséges képesítés megszerzése.

A képzés konkrét célja
A képzésben résztvevők

a) megismerik a jelnyelvi tolmácsolás elméletét és gyakorlatát, a tolmácsolás fizikai és pszichés feltételeit, a jogszabályi környezetet, a speciális tolmácsolási színtereket, jogi és egyéb jellemzőit;
b) megismerik a szimultán, konszekutív jelnyelvi tolmácsolási módokat, a tolmácsolás technikáit, az írótolmácsolás és a hangzó nyelv vizualizálásával történő tolmácsolás elméletét és gyakorlatát.

A résztvevők képessé válnak:

a) a kommunikációs akadálymentesítési feladatok ellátására siket, siketvak, nagyothalló és halló személyek között;
b) C1 szintű jelnyelvi tolmácsolásra magyar jelnyelvről hangzó magyar nyelvre, illetve hangzó magyar nyelvről magyar jelnyelvre személyes jelenléttel, valamint telefon- és videóalapú távtolmácsolással.

A KÉPZÉS INDOKLÁSA, SZABÁLYOZÁSÁNAK JOGI HÁTTERE

Az OKJ 52 223 01 Jelnyelvi tolmács képzés az OKJ rendszer megszűnésével a szociális ágazati képzési körbe pozicionálható.

A képzés jogi háttere

Törvények
1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről
A képesítési követelményt előíró jogszabály: A magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény

Kormányrendeletek
A magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló 2009. évi CXXV. törvény 8. § (1) bekezdés és a törvény felhatalmazása alapján kiadott 370/2017. (XII. 8.) Korm.rendelet.

Miniszteri rendeletek
A szociális szolgáltatásokat érintően bevezetni kívánt új képzésekkel az ágazatban munkavállalóként jelen lévő, a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet.

A szociális ágazati képzésekről és vizsgakövetelményekről szóló 14/2022. (IV. 29.) EMMI rendelet (a továbbiakban: Rendelet).

A képzés kapcsolódása a Rendelethez
A képzés pozicionálása a képzési/továbbképzési struktúrába:
A képzés a felnőttképzésről szóló 2013. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: Fktv.) 1. § (2) bekezdése szerinti, jogszabály alapján szervezett képzés.

A képzés megnevezése
Jelnyelvi tolmács

A képzés szervezésének feltételei
Képzést a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet által pályázati úton kijelölt szervezet (a továbbiakban: képző) végezhet (14/2022. (IV. 29.) EMMI rendelet).
A képzés időtartama minimum 20 hónap.
Maximális csoportlétszám: 16 fő

A siketvak személyek részére biztosított kommunikációs akadálymentesítés ismeret oktatása a Siketvakok Országos Egyesülete tananyaga alapján és az általuk delegált oktatóval történhet.

Online képzés szervezése
A képzési program keretében nem engedélyezett.

Képzőhellyel szembeni elvárások

a) személyi feltételek

A képzésben szakmai tantárgyakat oktatóknak a Képzési Programban (a továbbiakban: KP) feltüntetett szakmai képesítéssel és tapasztalattal kell rendelkezniük.

Tantárgyak szerinti bontásban:

Tantárgy	Oktató végzettsége, szakképesítése	Oktató szakmai tapasztalata
1.1. Pszichológiai alapismeretek és a hallássérülés pszichológiai aspektusai	*Felsőfokú végzettség: gyógypedagógus, vagy pszichológus*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves oktatási tapasztalat
1.2. Szociológiai alapismeretek és kisebbségszociológia	*Felsőfokú végzettség: szociológus, vagy szociális munkás, vagy andragógus, vagy gyógypedagógus*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves oktatási tapasztalat
1.3. Kommunikációs kompetenciák	*Felsőfokú végzettség: kommunikáció vagy andragógia vagy marketing/PR szakon, vagy egyéb tréneri, coach szakmához illeszkedő felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves tréner/coach vagy oktatási tapasztalat
1.4. Kommunikáció hallássérültekkel, kommunikációs helyzetgyakorlatok	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat / gyakorlat jelnyelvi tolmácsolás területen és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
1.5. Kommunikáció siketvak személyekkel	*SVOE által delegált oktató*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
1.6. Kulturális antropológia	*Felsőfokú végzettség: kulturális antropológus*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves oktatási tapasztalat felsőoktatásban
1.7. Audiológia	*Felsőfokú végzettség: audiológus, vagy orr- fül-gége szakorvos*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
1.8. Bevezetés a siket jelnyelvi tolmácsok munkájába	*Felsőfokú végzettség*	3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
1.9. Monitoring, naplóvezetés, önmegfigyelés	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsolás területen és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
1.10. Jelnyelvi tolmácsolás elmélete	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsolás területen és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés

		oktatójaként
1.11. Bevezetés a jelnyelvi tolmácsolás etikájába	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsolás területen és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
1.12. Fordításelmélet alapjai	*Felsőfokú végzettség: fordító/tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves oktatási tapasztalat felsőoktatásban
1.13. Artikuláció és hangzó beszéd vizualizálása	*A tantárgyat párosan is oktathatják: hangzó beszéd vizualizálásában és jelnyelvi tolmácsolásban gyakorlott jelnyelvi tolmács és logopédus. A jelnyelvi tolmács a priorizált az oktatásban.*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
1.14. Beszédtechnika és retorika	*Felsőfokú végzettség: logopédus vagy beszédtréner, beszédtanár*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves oktatási tapasztalat
1.15. Együttműködés, kooperatív munkavégzés	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
1.16. Írásbeli szövegalkotás	*Felsőfokú végzettség: nyelvész vagy magyartanár*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves oktatási tapasztalat felsőoktatásban
1.17.Terepgyakorlat I.	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolás területen és jelnyelvi tolmácsolásban
1.18. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat I.	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
2.1. Magyar jelnyelv B2 szint/I.	*Jelnyelvi oktatói végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi oktatóként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
2.2. Jelnyelvi labor gyakorlat I.	*Jelnyelvi oktatói végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi oktatóként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
2.3. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat II.	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
2.4. Magyar jelnyelv B2 szint/II.	*Jelnyelvi oktatói végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi oktatóként és

		3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
2.5. Jelnyelvészet I.	*Elméleti órák: nyelvész végzettség + jelnyelvi tolmács Gyakorlati órák: jelnyelvi oktatói végzettség + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi oktatóként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
2.6. Jelnyelvi labor gyakorlat II.	*Jelnyelvi oktatói végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi oktatóként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
2.7. Magyar jelnyelv B2 szint/III.	*Jelnyelvi oktatói végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi oktatóként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
3.1. Deaf studies	*Jelnyelvi oktatói végzettség+ felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi oktatóként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
3.2. Hallássérültek a munkaerőpiacon	*Felsőfokú végzettség: szociális munkás, vagy andragógus, vagy HR szakember*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
3.3. Hallássérültekkel kapcsolatos jogszabályok ismerete	*Felsőfokú végzettség: jogász*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
3.4. Alkalmazott nyelvészeti ismeretek (neuro-, pszicho-szociolingvisztika)	*Felsőfokú végzettség: nyelvész*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves oktatási tapasztalat
3.5 Írótolmácsolás, jegyzetelés	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/gyakorlat írótolmácsolásban 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
3.6 Konfliktuskezelési kompetenciák	*Felsőfokú végzettség: kommunikáció vagy andragógia vagy marketing/PR vagy pszichológia szakon*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves tréner/coach vagy oktatási tapasztalat
3.7 Esetelemzés I.	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsolás területen és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
3.8. Terepgyakorlat II.	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban
3.9. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat III.	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi

		tolmácsolásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
4.1. Magyar jelnyelv C1 szint/I.	*Jelnyelvi oktatói végzettség+ felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi oktatóként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
4.2. Jelnyelvi labor gyakorlat III.	*Jelnyelvi oktatói végzettség+ felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi oktatóként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
4.3. Magyar jelnyelv C1 szint/II.	*Jelnyelvi oktatói végzettség+ felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi oktatóként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
4.4. Nemzetközi jel (IS) alapok	*Jelnyelvi oktatói végzettség+ felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi oktatóként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
4.5. Jelnyelvészet II.	*Elméleti órák: nyelvész végzettség + jelnyelvi tolmács Gyakorlati órák: jelnyelvi oktatói végzettség + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi oktatóként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
5.1. Esetelemzés II.	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
5.2. Szakmai önismereti kompetenciák	*Felsőfokú végzettség: kommunikáció vagy andragógia vagy marketing/PR vagy pszichológia szakon*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves tréner/coach vagy oktatási tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzésben
5.3. Önálló életvitel kommunikációs akadálymentesítése	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban
5.4. Egészségügyi tolmácsolás	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban
5.5. Egyházi tolmácsolás	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban
5.6. Oktatási tolmácsolás	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
5.7. Telefonos tolmácsolás	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban

5.8. Team-tolmácsolás	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
5.9. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat IV.	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
5.10. Jelnyelvi tolmácsszolgálatok működése	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsszolgálatnál szakmai vezetőként
5.11. Terepgyakorlat III.	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban
5.12. Konzultáció a szakmai dolgozatról I.	*Felsőfokú végzettség*	
6.1. Konzultáció a szakmai dolgozatról II.	*Felsőfokú végzettség*	
6.2. Esetelemzés III.	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
6.3. Munkavállalás jelnyelvi tolmácsként	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban
6.4. Stresszkezelési és kiégést megelőző kompetenciák	*Felsőfokú végzettség: kommunikáció vagy andragógia vagy marketing/PR vagy pszichológia szakon*	5 éves szakmai tapasztalat/ 3 éves tréner/coach vagy oktatási tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzésben
6.5. Konferencia tolmácsolás	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
6.6. Videós távtolmácsolás	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
6.7. Közigazgatási, bírósági, rendőrségi tolmácsolás	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
6.8. Alacsony nyelvi kompetenciájú személyek kommunikációja	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
6.9. Színházi tolmácsolás	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat/

		gyakorlat jelnyelvi tolmácsként
6.10. Médiatolmácsolás	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként
6.11.Terepgyakorlat IV.	*Jelnyelvi tolmács*	5 éves szakmai tapasztalat és gyakorlat jelnyelvi tolmácsolásban
6.12. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat V.	*Jelnyelvi tolmács + felsőfokú végzettség*	5 éves szakmai tapasztalat/ gyakorlat jelnyelvi tolmácsként és 3 éves tapasztalat jelnyelvi tolmácsképzés oktatójaként

b) tárgyi feltételek elméleti képzéshez

Az oktató helyiségeknek meg kell felelniük a nemzeti szabványban vagy a nemzeti szabvánnyal azonos, illetve azzal egyenértékű építési és műszaki előírásokban foglaltaknak, továbbá az építésügyi, a tűzvédelmi, az egészségvédelmi, a munkavédelmi jogszabályokban előírt követelményeknek és a közegészségügyi előírásoknak.

	Helyiségek	**Mennyiségi mutató**	**Megjegyzés**
1.	Tanterem/előadóterem	Képzési helyszínenként és csoportonként 1 db	A terem alapterülete min.: 1,5 m^2/fő
2.	WC helyiség	Képzési helyszínenként min. 1 db (résztvevők létszámának figyelembevételével)	Szükség szerint akadálymentesített (fogyatékossággal élő résztvevő esetén)
3.	Ügyfélszolgálat	Intézményenként 1 db	
4.	Jelnyelvi labor	Képzési helyszínenként 1 db	2 fő résztvevőnként 1 felszerelt munkaállomás/boksz
Helyiségek bútorzata, egyéb berendezési tárgyai			
	Eszköz, berendezés	**Mennyiségi mutató**	**Megjegyzés**
5.	Tanulóasztalok	Résztvevők létszámának figyelembevételével	Szükség szerint akadálymentesített berendezési tárgyak (fogyatékossággal élő résztvevő esetén)
6.	Tanári/előadói asztal	Tantermenként/előadótermenként 1 db	
7.	Székek vagy írólapos székek	Résztvevők/oktatók létszámának figyelembevételével	
8.	Tábla és/vagy flipchart	Tantermenként/előadótermenként 1 db	
9.	Számítógép internet hozzáféréssel	Tantermenként	
10.	Álló- és mozgóképvetítő eszköz/projektor	Tantermenként	
11.	Egyéb eszközök	flipchartpapír, vetítővászon, mágneses letörölhető tábla, papírok, filctollak	
12.	Jelnyelvi labor munkaállomás/box	2 tanuló/munkaállomás, számítógép, monitor, kamera, mikrofon, fülhallgató, webkamera, vágóprogram	

A képzés bemeneti követelményei

A képzés megkezdéséhez szükséges előképzettség
érettségi végzettség

A képzés megkezdéséhez szükséges szakmai előképzettség
- jelnyelvből B1 szintű államilag elismert nyelvvizsga
- szakmai alkalmassági vizsga

A képzésre a bemeneti feltételek birtokában szakmai alkalmassági vizsgával lehet jelentkezni, ahol szóbeli és írásbeli feladatok segítségével felmérik a jelentkező magyar jelnyelvi és magyar nyelvi kompetenciáit: magyar jelnyelvi szövegértését; magyar jelnyelvi és magyar nyelvi nyelvhelyességét; magyar nyelvi íráskészségét és beszédkészségét.

Szakmai alkalmassági vizsga
A jelentkezőknek magas magyar nyelvi és jelnyelvi kompetenciával kell rendelkezniük, melyet felvételi alkalmassági vizsgán mutatnak be.
- Jelnyelvi kompetencia mérése: a felvételi alkalmassági vizsgán a jelentkező B1 szintű jelnyelvi tudásáról, jelkincséről, nyelvhelyességéről, kommunikatív értékéről, jelkivitelezéséről, jelnyelv B1 szintű nyelvtanának alkalmazásáról győződik meg a felvételi bizottság.
- Magyar nyelvi kompetencia mérése: a felvételi alkalmassági vizsgán a jelentkező magyar nyelvi szövegértéséről, fogalmazási és íráskészségéről, beszédkészségéről, szókincséről, artikulációs készségéről győződik meg a felvételi bizottság szóbeli és írásbeli feladatok segítségével.

Felmentések kezelése
Előzetesen megszerzett tudás beszámítása az alábbi felmentések alapján:
- Pszichológiai alapismeretek és a hallássérülés pszichológiai aspektusai: általános pszichológia kollokvium, vagy gyógypedagógus végzettség.
- Szociológiai alapismeretek és kisebbségszociológia: szociológia kollokvium, szociológus, vagy szociális munkás végzettség.
- Kulturális antropológia: kulturális antropológia kollokvium, vagy andragógus végzettség.
- Audiológia: audiológus végzettség, gyógypedagógus végzettség.
- Hallássérültek a munkaerőpiacon: gyógypedagógus végzettség.
- Fordításelmélet alapjai: fordító, tolmács végzettség.
- Beszédtechnika: logopédus végzettség.
- Írásbeli szövegalkotás: nyelvész végzettség, magyartanári szak végzettség.
- Alkalmazott nyelvészeti ismeretek (neuro- pszicho- szociolingvisztika): nyelvész végzettség.

Előzetesen megszerzett tudás mérése
Előzetesen megszerzett tudás mérésére nincs lehetőség.

A képzésbe menet közben való bekapcsolódás feltételei:
1. Azoknak az OKJ 52 223 01 Társalgási jelnyelvi tolmács rész-szakképesítéssel rendelkezőknek, akik a Jelnyelvi Tolmácsok Országos Névjegyzékében regisztrálva vannak, az alábbi 2 modult kell elvégezniük:
    - 4. modul: Magyar jelnyelv C1 szint
    - 6. modul: Szakmai modul II.

2. Azoknak az OKJ 52 223 01 Társalgási jelnyelvi tolmács rész-szakképesítéssel rendelkezőknek, akik a Jelnyelvi Tolmácsok Országos Névjegyzékében nincsenek regisztrálva az alábbi 4 modult kell elvégezniük:
    - 2. modul: Magyar jelnyelv B2 szint
    - 4. modul: Magyar jelnyelv C1 szint
    - 5. modul: Szakmai modul I.
    - 6. modul: Szakmai modul II.

A képzés eredményes elvégzésének igazolásának módja:
tanúsítvány

A KÉPZÉS FELÉPÍTÉSE

A képzési program célja

A képzésben résztvevő sajátítsa el a Jelnyelvi tolmács szakképesítés megszerzéséhez, az adott munkakör betöltéséhez szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket.

A program célcsoportja

Azok a halló személyek, akik a bemeneti feltételekkel, valamint a felvételi vizsgakövetelményekben meghatározott kompetenciákkal rendelkeznek, és elhivatottságot éreznek a jelnyelvi tolmács szakma iránt.

A képzés során megszerezhető kompetenciák

Kompetencia leírás

- ismeri és érti a hallássérülésből, illetve a hallásvesztésből következő, az egyén pszichés és nyelvi fejlődésére ható tényezőket
- ismeri és érti a társadalom legalapvetőbb összefüggéseit, az egyenlőtlenségek kialakulásának okait, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit
- fejlett nonverbális és metakommunikációs készségekkel rendelkezik
- ismeri a hallássérült személyek kommunikációs szükségleteit, igényeit, formáit
- ismeri és alkalmazza azokat a kommunikációs akadálymentesítő módszereket és eszközöket, amelyeket a siketvak személyek használnak
- ismeri az emberi kultúra evolúciós alapjait
- ismeri a fül anatómiáját, működését, élettani szerepét, a hallásvesztés fokozatait, jellemzőit, a CI jellemzőit
- ismeri a siket jelnyelvi tolmács szakma kialakulását, a siket jelnyelvi tolmácsok szerepét a jelnyelvi tolmácsolásban, jellemző feladatait, működési kereteit
- ismeri a tolmácsolás elmélet alapfogalmait, a tolmácsolás folyamatát, formáit, módját, technikáit, színtereit, a tolmácsolás fizikai és pszichés feltételeit, a tolmácsolási helyzeteket
- ismeri a tolmácsolás etikai aspektusait, a 4 etikai alapelvet, valamint a Demand-Control Schema esetelemzési keretrendszer alapjait
- etikus tolmács attitűddel rendelkezik
- ismeri és felismeri a saját kompetencia határait, alkalmazza az etikai kódex előírásait
- ismeri és alkalmazza a fordítás tényezőit és nyelvészeti modelljeit
- ismeri a beszédtechnikai és retorikai módszereket, szóbeli megnyilvánulásait helyes kiejtés, hangsúly, ritmus és artikuláció jellemzi
- ismeri a hatékony együttműködési technikákat, kooperatív képességeit tudatosan fejleszti
- ismeri a legalapvetőbb szövegtípusokat, sajátosságaikat, a szövegek értelem szerkezetét és stílusát, képes helyesen írott magyar szövegeket alkotni
- képes természetes személyközi interakciót kialakítani a jelnyelv használó siket vagy nagyothalló személyekkel
- képes a vágyott tolmácsmodell megfogalmazására
- munkájához szükséges önreflexiója és testtudatossága kialakul
- ismeri a hallássérült közösség nyelvi sokszínűségét, a különböző jelnyelvi input típusokat
- ismeri és eligazodik hallássérült közösségekben, a hallássérülteket képviselő hazai és nemzetközi szervezetek rendszerében
- ismeri és természetesen létezik a jelnyelv a világában, a siket kultúra közegében
- ismeri a hallássérültek oktatásának történetét, problémáit és a bilingvális oktatás szükségességét
- ismeri és eligazodik a hallássérülteket ellátó intézményrendszerben

- ismeri a hallássérültek munkaerőpiaci helyzetét és képes kommunikációs akadálymentesítést végezni munkaerőpiaci helyzetekben, szituációkban
- ismeri és képes értelmezni a lényegesebb hazai és nemzetközi jogszabályokat, amelyek a hallássérültek közösségét speciálisan érintik
- ismeri és alkalmazza az esélyegyenlőségi és akadálymentesítési előírásokat
- ismeri a nyelvelsajátítás, a nyelvi szocializáció, a kétnyelvűség és a nyelvi jogok siketségre és jelnyelvre vonatkozó specialitásait
- ismeri a szövegalkotás típusait, a szövegtárolás lehetőségeit, technikáit, képessé válik írótolmácsolás, jegyzetelés, feliratozás során kommunikációs akadálymentesítést végezni
- ismeri és képes feldolgozni az írott nyelvi és hangzó nyelvi input típusokat
- képes az Európai Referencia Keretek szintbesorolásához igazodó C1 szintű jelnyelvi kompetenciával kommunikálni
- képes érteni hosszabb, szakterületén kívül eső, összetett, akár elvont témájú jelnyelvi szöveget
- követni tudja a nem világos szerkezetű jelnyelvi megnyilatkozást is, érzékeli a rejtett jelentéstartalmakat is
- folyékonyan, természetes módon képes kifejezni önmagát anélkül, hogy túl sokszor kényszerülne arra, hogy keresse a kifejezéseket
- a nyelvet rugalmasan és hatékonyan tudja használni társalgási, tanulmányi és szakmai célokra
- világos, jól szerkesztett, részletes szöveget tud alkotni összetettebb témákban is
- széles körű jelkinccsel rendelkezik, a szakterületének megfelelő szakmai jelkincset is gördülékenyen használja
- képes a hallássérültek önálló életvitelében előforduló szituációkban kommunikációs akadálymentesítésre
- képes egészségügyi szituációkban hallássérültek részére kommunikációs akadálymentesítésre
- képes egyházi eseményeken hallássérültek részére kommunikációs akadálymentesítésre
- képes oktatási helyzetekben, köznevelési intézményekben, általános, közép- és felsőfokú képzésben hallássérültek részére kommunikációs akadálymentesítést végezni
- képes hallássérültek részére telefonon történő jelnyelvi tolmácsolásra
- ismeri a team-tolmácsolás módszereit, képes csapat együttműködve tolmácsolni, kompetencia határok megtartásával, és betartva a kollegialitás szabályait
- ismeri a jelnyelvi tolmácsszolgálatok működését, az adminisztrációs, dokumentációs, pályázat elszámolási tudnivalókat és betartja az előírásokat
- a hatályos adatkezelési, dokumentum- és iratkezelési szabályokat, számlázással, szerződéskötéssel kapcsolatos előírásokat ismeri és betartja
- ismeri a szakmai dolgozatírás szabályait, formai és tartalmi követelményeit, képes értékelhető szakmai dolgozatot létrehozni önállóan
- ismeri a munkavállalással kapcsolatos jogokat, kötelezettségeket, eljárásokat, folyamatokat és fogalmakat, saját munkavállalása és akadálymentesítő tevékenysége során is képes alkalmazkodni az előírásokhoz
- képes hazai és nemzetközi konferencián, workshopon, szakmai konferencián, egy- és kétnyelvű pódium eseményeken hallássérültek részére kommunikációs akadálymentesítésre
- ismeri és használja az online, videó alapú távtolmácsolási formákat, módszereket, technikákat, platformokat
- képes közigazgatási, bírósági, rendőrségi helyzetekben hallássérültek részére kommunikációs akadálymentesítést végezni
- képes az alacsony jelnyelvi és/vagy magyar nyelvi kompetencia csoportosítására, felismerésére

- ismeri és alkalmazza az alacsony nyelvi/jelnyelvi kompetenciájú személyek részére történő tolmácsolási technikákat, eljárásokat
- ismeri a színpadi tolmácsolással kapcsolatos legfontosabb elméleti és gyakorlati tudnivalókat
- képes médiahelyzetekben hallássérültek részére kommunikációs akadálymentesítést végezni
- képes a kommunikációs akadálymentesítési feladatok ellátására siket, siketvak, nagyothalló és halló személyek között
- képes C1 szintű jelnyelvi tolmácsolásra magyar jelnyelvről hangzó magyar nyelvre, illetve hangzó magyar nyelvről magyar jelnyelvre személyes jelenléttel, valamint telefon- és videóalapú távtolmácsolással

A képzési idő

Modulok, tantárgyak	Óraszám (óra)*	
	Elmélet	Gyakorlat
1. modul: Alapozó ismeretek I.	**39**	**103**
1.1. Pszichológiai alapismeretek és a hallássérülés pszichológiai aspektusai	6	
1.2. Szociológiai alapismeretek és kisebbségszociológia	3	
1.3. Kommunikációs kompetenciák		3
1.4. Kommunikáció hallássérültekkel, kommunikációs helyzetgyakorlatok		3
1.5. Kommunikáció siketvak személyekkel		20
1.6. Kulturális antropológia	2	
1.7. Audiológia	4	
1.8. Bevezetés a siket jelnyelvi tolmácsok munkájába	3	
1.9. Monitoring, naplóvezetés, önmegfigyelés	2	
1.10. Jelnyelvi tolmácsolás elmélete	9	
1.11. Bevezetés a jelnyelvi tolmácsolás etikájába	7	
1.12. Fordításelmélet alapjai	3	
1.13. Artikuláció és hangzó beszéd vizualizálása		7
1.14. Beszédtechnika és retorika		10
1.15. Együttműködés, kooperatív munkavégzés		9
1.16. Írásbeli szövegalkotás		9
1.17. Terepgyakorlat I.		***12***
1.18. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat I.		30
2. modul: Magyar jelnyelv B2 szint	**60**	**170**
2.1. Magyar jelnyelv B2 szint/I.	50	
2.2. Jelnyelvi labor gyakorlat I.		15
2.3. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat II.		30
2.4. Magyar jelnyelv B2 szint/II.		50
2.5. Jelnyelvészet I.	10	
2.6. Jelnyelvi labor gyakorlat II.		15
2.7. Magyar jelnyelv B2 szint/III.		60
3. modul: Alapozó ismeretek II.	**57**	**72**
3.1. Deaf studies	23	
3.2. Hallássérültek a munkaerőpiacon	12	
3.3. Hallássérültekkel kapcsolatos jogszabályok ismerete	6	
3.4. Alkalmazott nyelvészeti ismeretek (neuro-, pszicho-, szociolingvisztika)	12	
3.5. Írótolmácsolás, jegyzetelés		20
3.6. Konfliktuskezelési kompetenciák		4
3.7. Esetelemzés I.	4	
3.8. Terepgyakorlat II.		***12***
3.9. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat III.		36
4. modul: Magyar jelnyelv C1 szint	**20**	**220**
4.1. Magyar jelnyelv C1 szint/I.		110
4.2. Jelnyelvi labor gyakorlat III.		20
4.3. Magyar jelnyelv C1 szint/II.		90

4.4. Nemzetközi jel (IS) alapok	10	
4.5. Jelnyelvészet II.	10	
5. modul: Szakmai modul I.	**9**	**106**
5.1. Esetelemzés II.	4	
5.2. Szakmai önismereti kompetenciák		4
5.3. Önálló életvitel kommunikációs akadálymentesítése		9
5.4. Egészségügyi tolmácsolás		6
5.5. Egyházi tolmácsolás		9
5.6. Oktatási tolmácsolás		10
5.7. Telefonos tolmácsolás		9
5.8. Team-tolmácsolás		9
5.9. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat IV.		24
5.10. Jelnyelvi tolmácsszolgálatok működése	3	
5.11. Terepgyakorlat III.		***26***
5.12. Konzultáció a szakmai dolgozatról I.	2	
6. modul: Szakmai modul II.	**15**	**129**
6.1. Konzultáció a szakmai dolgozatról II.		2
6.2. Esetelemzés III.	6	
6.3. Munkavállalás jelnyelvi tolmácsként	3	
6.4. Stresszkezelési és kiégést megelőző kompetenciák		5
6.5. Konferencia tolmácsolás		12
6.6. Videós távtolmácsolás	6	
6.7. Közigazgatási, bírósági, rendőrségi tolmácsolás		12
6.8. Alacsony nyelvi kompetenciájú személyek kommunikációja		12
6.9. Színházi tolmácsolás		12
6.10. Médiatolmácsolás		20
6.11. Terepgyakorlat IV.		***30***
6.12. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat V.		24
Összesen: 1000 óra; 20% elmélet 80% gyakorlat (ebből 80 óra terepgyakorlat)	**200 óra**	**800 óra**

** Megjegyzés: az óraszámot tanórának tekintjük, így 1 tanóra = 45 perc.*

*** Megjegyzés:* A képzés része a 80 órás kötelező terepgyakorlat, amelynek elvégzéséről a résztvevők igazolást kapnak. A 80 óra terepgyakorlat 70%-át (56 óra) jelnyelvi tolmácsszolgálatoknál szakmai gyakorlat keretében, 30%-át (24 óra) jelnyelvi tolmácsszolgálatoknál vagy siket-közösségben vagy hallássérültekkel foglalkozó ellátó helyeken letöltött hospitálás keretében kell letölteni. A terepgyakorlat igazolásának módja: gyakorlatvezető értékelése és igazolása, valamint a terepgyakorlati naplóban történő rögzítés, melyeket a képzőintézmény vezetője fogad el.

A terepgyakorlat során szerzett, igazolt 80 óra tolmácsolási gyakorlat beszámítható a Jelnyelvi Tolmácsok Országos Névjegyzékébe történő regisztrációhoz szükséges igazolt 300 óra jelnyelvi tolmácsolásba.

A képzési program modulrendszere

A jelnyelvi tolmács képzés alapozó ismereteket, szakmai ismereteket és jelnyelvi ismereteket nyújtó modulokból épül fel.
A modulok szakmai szempontú lineáris egymásra épülését a modulok ütemezése biztosítja.
A modulok ismeretanyaga egymásra épül, azonban a következő modult sikeres modulzáró vizsga hiányában - 30 napos türelmi idővel - elkezdheti a képzésben résztvevő, mert sikertelen modulzáró vizsga esetén 30 nap áll rendelkezésre sikeres modulzáró pótvizsgát tenni.

Ajánlott havi ütemezés*	Alapozó ismeretek és szakmai modulok	Nyelvi modulok
1-5.	**1. modul: Alapozó ismeretek I.** 142 tanóra A modul a jelnyelvi tolmács képesítéshez szükséges általános és alapvető készségek, képességek és ismeretek megszerzését biztosítja.	**2. modul: Magyar jelnyelv B2 szint** 230 tanóra A modul tantárgyai az Európai Referencia Keretek (KER) B2 szintbesorolásához igazodó jelnyelvi kompetenciák és tartalmi követelmények elsajátítását biztosítják.
6-10.	**3. modul: Alapozó ismeretek II.** 129 tanóra A modul tantárgyai előkészítenek a jelnyelvi tolmács képesítés speciális ismereteinek elsajátításához.	
11-14.	**5. modul: Szakmai modul I.** 115 tanóra A szakmai alapozó modul tantárgyai a jelnyelvi tolmács képesítéshez szükséges általános és alapvető szakmai, gyakorlati készségek, képességek és ismeretek megszerzését biztosítja.	**4. modul: Magyar jelnyelv C1 szint** 240 tanóra A modul tantárgyai az Európai Referencia Keretek (KER) C1 szintbesorolásához igazodó jelnyelvi kompetenciák és tartalmi követelmények elsajátítását biztosítják.
15-20.	**6. modul: Szakmai modul II.** 144 tanóra A szakmai specializáló modul tantárgyai a jelnyelvi tolmács képesítéshez szükséges összes szakmai és gyakorlati ismeretanyagot tartalmazzák.	

*Az ütemezési ajánlás a minimumként meghatározott 20 hónap képzési időre vonatkozik. Hosszabb képzés esetén a modulok ütemezése is arányosan hosszabb.

A modulok kialakítása lehetővé teszi az egyes képzések közti átjárást, az elvégzett tanulmányok beszámítását. Eredményes modulzáró vizsgával lehetősége van a képzésben résztvevőnek folytatnia a képzést másik csoportban vagy másik képzőnél.

Teljesítési követelményrendszer

Maximális hiányzás mértéke a program modulonkénti óraszámának 20% - a.
A részvétel igazolása az oktatók által vezetett jelenléti ív ellenjegyzésével történik.
A képzésen részt vevő személy a képzés végén záróvizsgát tesz (Rendelet 5. § (1)-(2) bekezdése).
A záróvizsga szóbeli és gyakorlati vizsgafeladatokból áll.
A szóbeli vizsgához a miniszter által jóváhagyott tételsort a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet a honlapján közzéteszi, az a miniszter által történő visszavonásig használható fel.

Záróvizsgára bocsátás feltételei

- A képzési programban meghatározott elméleti, gyakorlati és terepgyakorlati óraszám teljesítésének igazolása.
- Modulzáró vizsgák eredményes letétele.
- A vizsga megkezdése előtt legalább 30 nappal korábban leadott szakmai dolgozat.
- A vizsga megkezdése előtt legalább 15 nappal korábban leadott portfólió.

Modulzáró vizsgák

A képző intézmény a modulok befejezésekor modulzáró vizsgát köteles szervezni, melynek időpontjáról a képző legalább 14 nappal korábban írásban tájékoztatja a képzésben részt vevő személyt.

A modulzáró vizsgákat az alábbiak szerint szervezi a képző intézmény:

1. Modul: Alapozó ismeretek I. modulzáró vizsgája:

Az eredményes modulzáró vizsga feltétele:
A képzésben résztvevő a modulzáró vizsga megkezdéséig bemutatja a kitöltött önmegfigyelési naplóját a képzőnek.
A modul során az alábbi kurzusokból beadott, és az oktató által értékelt esszé, melynek témáját, formai és tartalmi követelményeit az adott kurzus oktatója határozza meg:

- Pszichológiai alapismeretek és a hallássérülés pszichológiai aspektusai.
- Szociológiai alapismeretek és kisebbségszociológia.
- Kulturális antropológia.

Egy, a képző által összeállított tesztlap kitöltése, amelyben a kérdések lefedik a modul tantárgyainak ismeretanyagát:

A) Fogalommeghatározó feladatokat tartalmazó tesztlap
   Fogalom meghatározása (5 darab definíció kifejtése).
B) Elemző esszé írása
   A modul során az önmegfigyelési naplóban rögzített bejegyzés alapján választott témában 10-15 soros elemző esszé írása.
C) Feleletalkotó esszé írása
   Kérdés alapján 10-15 soros kifejtős feleletalkotás.

A vizsgafeladat értékelésének szempontjai:

1. Fogalommeghatározó feladatokat tartalmazó tesztlap értékelése megoldókulcs alapján történik – 35 pont
   - Fogalom meghatározása (5 darab definíció kifejtése) – minden helyes válasz 7 pontot ér.

2. Elemző esszé írása – 30 pont
   A modul során az önmegfigyelési naplóban rögzített bejegyzés alapján választott témában 10-15 soros elemző esszé írásának értékelési szempontjai:
   - Tartalmi minőség, állítások megfelelő száma, tárgyi pontosság, szaknyelv alkalmazása, tájékozottság, feladat kifejtettsége – 15 pont
   - Problémaérzékenység, érvekkel alátámasztása – 10 pont
   - Gondolatgazdagság – 5 pont
3. Feleletalkotó esszé írása – 35 pont
   Kérdés alapján 10-15 soros kifejtős feleletalkotás értékelési szempontjai:
   - Tartalmi minőség, állítások megfelelő száma, tárgyi pontosság, szaknyelv alkalmazása, tájékozottság, feladat kifejtettsége – 15 pont
   - Problémaérzékenység, érvekkel alátámasztás – 10 pont
   - Gondolatgazdagság – 5 pont
   - Nyelvi igényesség, stílus, szókincs, kifejezésmód – 5 pont

A vizsgafeladat akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

2. Modul: Magyar jelnyelv B2 szint modul záróvizsgája:

Írásbeli vizsgarész:

1. Rögzített jelnyelvi szöveg értése
   A vizsgarészhez 3, egymástól független feladat tartozik. Mindhárom feladatban a vizsgázó megnéz egy jelnyelvi bejátszást, és megoldja a hozzá kapcsolódó szelektív és globális értést ellenőrző feladatokat.
2. Nyelvhelyesség mérése
   A vizsgarészhez 3, egymástól független feladat tartozik. Mindhárom feladatban a vizsgázó megnéz egy vagy több jelnyelvi bejátszást, és megoldja a hozzá(juk) kapcsolódó feladatlapot, mely a vizsgázó jelnyelvi nyelvtani ismereteit méri fel.
3. Közvetítés magyar jelnyelvről magyar nyelvre
   Egy 1 perces rögzített jelnyelvi megnyilatkozás lefordítása magyar nyelvre.
   (Minden vizsgázó egyéni ütemben, saját gépen teljesíti a feladatot.)
4. Jelnyelvi szövegalkotás
   A vizsgázó ebben a vizsgarészben is két feladatot old meg. A feladat utasításának megfelelően, rövid felkészülési idő után létrehoz 1-1 önálló jelnyelvi produktumot, melyet kamerával rögzít egy technikus segítségével.
   a) Jelnyelvi videóüzenetre válasz készítése megadott szempontok alapján.
   b) Megadott általános, hétköznapi témához részletes tájékoztatás, vagy véleménykifejtés, vagy beszámoló készítése magyar jelnyelven.

Szóbeli vizsgarész (jelnyelven):

1. Személyes beszélgetés egy témáról, kérdések alapján.
2. Önálló témakifejtés megadott témában, képi stimulus alapján.
3. Párbeszéd eljátszása az egyik vizsgáztató személlyel, magyar nyelven megadott instrukció alapján.

3. Modul: Alapozó ismeretek II. modulzáró vizsgája:

Az eredményes modulzáró vizsga feltétele:
A képzésben résztvevő a modulzáró vizsga megkezdéséig bemutatja a kitöltött önmegfigyelési naplóját a képzőnek.
A modul során az alábbi kurzusokból beadott, és az oktató által értékelt esszé, melynek témáját, formai és tartalmi követelményeit az adott kurzus oktatója határozza meg:

- Deaf studies
- Hallássérültek a munkaerőpiacon
- Alkalmazott nyelvészeti ismeretek (neuro- pszicho- szociolingvisztika)

Szóbeli vizsga leírása:
A képzésben részt vevő személy a képző által összeállított szóbeli tétel alapján, magyar nyelven beszámol a modul során megszerzett elméleti és szakmai tudásáról. (Felkészülési idő: 10 perc/vizsgázó, válaszadási idő: 10 perc/vizsgázó.)

A szóbeli vizsgafeladat értékelésének szempontjai:
A húzott tétel bemutatása és válaszadás a vizsgabiztosok által feltett kérdéseire (50 pont)

- Tartalmi minőség, állítások megfelelő száma, tárgyi pontosság – 10 pont
- Szaknyelv alkalmazása, szakirodalom ismerete - 10 pont
- Feladat kifejtettsége, tartalmi koherencia – 10 pont
- Gondolatgazdagság, tájékozottság – 10 pont
- Problémaérzékenység, érvekkel való alátámasztás – 10 pont

A vizsgafeladat akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

4. Modul: Magyar jelnyelv C1 szint modulzáró vizsgája:

Írásbeli vizsgarész:

1. Rögzített jelnyelvi szöveg értése
   A vizsgarészhez 3, egymástól független feladat tartozik. Mindhárom feladatban a vizsgázó megnéz egy jelnyelvi bejátszást, és megoldja a hozzá kapcsolódó szelektív és globális értést ellenőrző feladatokat.
2. Nyelvhelyesség mérése
   A vizsgarészhez 3, egymástól független feladat tartozik. Mindhárom feladatban a vizsgázó megnéz egy vagy több jelnyelvi bejátszást, és megoldja a hozzá(juk) kapcsolódó feladatlapot, mely a vizsgázó jelnyelvi nyelvtani ismereteit méri fel.
3. Közvetítés magyar jelnyelvről magyar nyelvre
   Egy 1,5 perces rögzített jelnyelvi megnyilatkozás lefordítása magyar nyelvre.
   (Minden vizsgázó egyéni ütemben, saját gépen teljesíti a feladatot.)
4. Közvetítés magyar nyelvről magyar jelnyelvre
   A feladat egy magyar nyelvű, autentikus szöveg közvetítése, összefoglalása magyar jelnyelven. A szöveg általános témát érint, az általános műveltségi szintet nem haladja meg, informatív és érvelő jellegű újságcikk.
5. Jelnyelvi szövegalkotás
   A vizsgázó ebben a vizsgarészben is két feladatot old meg. A feladat utasításának megfelelően, rövid felkészülési idő után, létrehoz 1-1 önálló jelnyelvi produktumot, melyet kamerával rögzít egy technikus segítségével.

a) Jelnyelvi videóüzenetre válasz készítése magyar jelnyelven, megadott szempontok alapján.
b) Megadott, siket közösséget is érintő témához részletes tájékoztatás, vagy véleménykifejtés, vagy beszámoló készítése magyar jelnyelven.

Szóbeli vizsgarész (jelnyelven):

1. Személyes beszélgetés egy témáról, kérdések alapján.
2. Önálló témakifejtés megadott témában, képi stimulus alapján.
3. Csoportos beszélgetés, szituáció eljátszása vagy vita folytatása 2 vizsgáztatóval, magyar jelnyelven, megadott magyar nyelvű instrukció alapján.

5. Modul: Szakmai modul I. modulzáró vizsgája:

Az eredményes modulzáró vizsga feltétele:

A képzésben résztvevő a modulzáró vizsga megkezdéséig bemutatja a kitöltött önmegfigyelési naplóját a képzőnek.

Szóbeli vizsga leírása:

A vizsga nyelve a magyar jelnyelv.

A vizsgázó elemezze az önmegfigyelési/terepgyakorlati naplójában rögzített egyik saját vagy megfigyelt jelnyelvi tolmácsolási szituációt, az alábbi tolmácsdiagnosztikai szempontok alapján:

- tolmácsolási dilemmák (fordítási kérdések, attitűd, felkészülés),
- hibaelemzési szempontok szerint (tartalmi, nyelvi, szakmai hibák és kiküszöbölési lehetőségek, jó megoldások a tartalom átadásában, a választott tolmácsolási technikákban, egyéb szakmai megoldásokban).

Értékelési szempontok:

- Jelnyelvi megnyilatkozás felépítése, előadói stílus, kifejezésmód, érthető előadásmód – 15 pont
- Lényegkiemelés, összeszedettség, logikus felépítés – 5 pont
- Elemzés során alkalmazott elméleti tudás, szakkifejezések használata – 10 pont
- Tolmácsolási dilemmák felállítása – 10 pont
- Választott megoldások önértékelése – 10 pont

A vizsgafeladat akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

Írásbeli vizsga leírása:

A képző által leírt tolmácsolási szituáció elemzése tolmácsolásetikai szempontok alapján.

Értékelési szempontok:

- Elemzés során alkalmazott elméleti tudás, szakkifejezések használata – 10 pont
- Helyzetelemzés, elemzőképesség – 10 pont
- Elemzés etikai szempontú értékelése – 20 pont
- Az esetből levont konklúziók, kritikai észrevételek – 10 pont

A vizsgafeladat akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

6. Modul: Szakmai modul II. modulzáró vizsgája:

Az eredményes modulzáró vizsga feltétele:

A képzésben résztvevő a modulzáró vizsga megkezdéséig bemutatja a kitöltött önmegfigyelési naplóját a képzőnek.

A) Magyar nyelvű hanganyag szimultán, magyar jelnyelvi tolmácsolása

A kihúzott sorszámhoz tartozó rögzített magyar nyelvű hanganyagot a vizsgázó C1 szintű jelnyelvi kompetenciával, valós időben szimultán tolmácsolja a vizsgabizottság tagjainak. Az 5 perces hanganyag egyszemélyes narratíva, mely összetett mondatokat, idegen szavakat, szakkifejezéseket, számokat is tartalmaz.

A vizsgázó a vizsgafeladat megkezdésekor húz egy sorszámot, a kihúzott sorszámon a hangzó nyelvi megnyilatkozás témája megnevezésre kerül.

B) Magyar nyelvű hanganyag konszekutív, magyar jelnyelvi tolmácsolása

A kihúzott sorszámhoz tartozó magyar nyelvű hanganyagot – mely egy élő felolvasott szöveg – a vizsgázó részletekben, a „felolvasó" ritmusát követve valós időben, konszekutív tolmácsolja, C1 szintű jelnyelvi kompetenciával, a vizsgabizottság tagjainak. Az 5 perces hanganyag egyszemélyes narratíva, mely összetett mondatokat, idegen szavakat, szakkifejezéseket, számokat is tartalmaz.

A vizsgázó a vizsgafeladat megkezdésekor húz egy sorszámot, a kihúzott sorszámon a szöveg témája megnevezésre kerül.

C) Magyar jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvű szimultán tolmácsolása

A kihúzott sorszámhoz tartozó vizuális felvétel jelnyelvi anyagát valós időben, hangzó magyar nyelven tolmácsolja a vizsgabizottság tagjainak. A tolmácsolás megkezdése előtt a vizsgázó a jelnyelvi anyagot egyszer megtekinti.

Az 5 perces rögzített vizuális C1 szintű jelnyelvi anyag olyan egyszemélyes narratíva, mely számokat, fonomimikai és daktil abc jeleit, idegen szavak, szakkifejezések jelnyelvi megfelelőjét is, valamint a siket kultúrából merített sajátos jelkapcsolatokat is tartalmazza.

D) Bilingvális tolmácsolás

A kihúzott sorszámhoz tartozó témájú szimulált tolmácsolási helyzetben megvalósuló párbeszéd tolmácsolása jelnyelvről hangzó magyar nyelvre és hangzó magyar nyelvről jelnyelvre, szimultán módon, alkalmazkodva a résztvevők ritmusához, kommunikációs igényeihez.

A vizsgázó a vizsgafeladat megkezdésekor húz egy sorszámot, a kihúzott sorszámon a tolmácsolási szituáció rövid leírását a vizsgázó elolvashatja.

A vizsgafeladat értékelésének szempontjai:

A) Magyar nyelvű hanganyag szimultán magyar jelnyelvi tolmácsolása – 100 pont

- Információátadás pontossága, kulcs- és kiegészítő információk, részletek, redundáns elemek átadása – 15 pont
- Beszélő szándékának átadása – 10 pont
- Szövegértés és –értelmezés – 10 pont
- Jelnyelvi kompetencia, nyelvhelyesség, mondatszerkezet, egyeztetés – 15 pont
- Jelkincs (speciális kifejezések, regiszterek, kulturális megfeleltetés, nyelvi kreativitás) – 20 pont
- Jelprodukció (jelkivitelezés, stílus, tempó) – 10 pont
- Nonverbális elemek (gesztus, mimika, szájkép) – 5 pont
- Alkalmazott tolmácsolási technikák – 5 pont
- Személyes kompetenciák (kiállás, fellépés, önuralom, metakommunikáció, stresszkezelés, pontosság, állóképesség) – 10 pont

B) Magyar nyelvű hanganyag konszekutív magyar jelnyelvi tolmácsolása – 100 pont

- Információátadás pontossága, kulcs- és kiegészítő információk, részletek, redundáns elemek átadása – 15 pont
- Beszélő szándékának átadása – 10 pont
- Szövegértés és –értelmezés – 10 pont

- Jelnyelvi kompetencia, nyelvhelyesség, mondatszerkezet, egyeztetés – 15 pont
- Jelkincs (speciális kifejezések, regiszterek, kulturális megfeleltetés, nyelvi kreativitás) – 20 pont
- Jelnyelvi produkció (jelkivitelezés, stílus, tempó) – 10 pont
- Nonverbális elemek (gesztus, mimika, szájkép) – 5 pont
- Alkalmazott tolmácsolási technikák – 5 pont
- Személyes kompetenciák (kiállás, fellépés, önuralom, metakommunikáció, stresszkezelés, pontosság, állóképesség) – 10 pont

C) Magyar jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvi szimultán tolmácsolása - 100 pont

- Információátadás pontossága, kulcs- és kiegészítő információk, részletek, redundáns elemek átadása – 15 pont
- A jelelő szándékának átadása – 10 pont
- Jelértés, kulturális megfeleltetés – 10 pont
- Nyelvi kompetencia (nyelvhelyesség, nyelvtani szabályok, szórend, egyeztetés, toldalékolás) – 15 pont
- Szókincs, stílus, kifejezések megválasztása, nyelvi kreativitás – 20 pont
- Alkalmazott beszédtechnikai módszerek – 10 pont
- Nonverbális elemek (gesztus, mimika, szájkép) – 5 pont
- Alkalmazott tolmácsolási technikák – 5 pont
- Személyes kompetenciák (kiállás, fellépés, önuralom, metakommunikáció, stresszkezelés, pontosság, állóképesség) – 10 pont

D) Bilingvális tolmácsolás – 100 pont

- Információátadás pontossága, kulcs- és kiegészítő információk, részletek, redundáns elemek átadása – 10 pont
- A kommunikációban résztvevők szándékának átadása – 5 pont
- Szövegértés és –értelmezés, a jelnyelvi megnyilatkozás értése – 5 pont
- Jelnyelvi nyelvhelyesség, nyelvtani szabályok, szórend, egyeztetés – 10 pont
- Nyelvhelyesség, nyelvtani szabályok, szórend, egyeztetés – 10 pont
- Nyelvi kompetencia, szókincs, stílus, kifejezések megválasztása, nyelvi kreativitás – 10 pont
- Jelnyelvi kompetencia, jelkincs, stílus, jelnyelvi kreativitás – 15 pont
- Alkalmazott beszédtechnikai módszerek – 5 pont
- Felkészülés a tolmácsolási helyzetre – 10 pont
- Nonverbális elemek (gesztus, mimika, szájkép) – 5 pont
- Alkalmazott tolmácsolási technikák – 5 pont
- Személyes kompetenciák (kiállás, fellépés, önuralom, metakommunikáció, stresszkezelés, pontosság, állóképesség) – 10 pont

Amennyiben a képzésben résztvevő nem jelent meg a modulzáró vizsgán, lehetősége van a modulzáró pótvizsgán levizsgázni, ezek után újabb pótvizsgára már nincs lehetőség.
Sikertelen modulzáró vizsgaeredmény esetén a képzésben résztvevő modulonként 1 alkalommal modulzáró pótvizsgát tehet, melyre 30 napon belül van lehetőség.

Záróvizsga

Vizsgakövetelmények

A képző a záróvizsgát a képzés utolsó napját követő 60 napon belül köteles megszervezni. A záróvizsga időpontjáról a képző legalább 30 nappal korábban írásban tájékoztatja a képzésben részt vevő személyt. A képző a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézetnek a vizsga megkezdése előtt legalább 30 nappal

írásban bejelenti a záróvizsgát és megküldi a képzési programban meghatározott záróvizsgára bocsátás feltételeinek teljesítéséről szóló igazolást.

Szóbeli vizsga

A képzésben részt vevő személy a kihúzott szóbeli tétel alapján, magyar nyelven beszámol a képzés során megszerzett elméleti és szakmai tudásáról. (Felkészülési idő: 10 perc/vizsgázó, válaszadási idő: 10 perc/vizsgázó)

A szóbeli vizsgafeladat aránya a teljes képesítő vizsgán belül: 20 %

A szóbeli vizsgafeladat értékelésének szempontjai:

A húzott tétel bemutatása és válaszadás a vizsgabizottság tagjai által feltett kérdésekre (50 pont)

- Tartalmi minőség, állítások megfelelő száma, tárgyi pontosság – 10 pont
- Szaknyelv alkalmazása, szakirodalom ismerete – 10 pont
- Feladat kifejtettsége, tartalmi koherencia – 10 pont
- Gondolatgazdagság, tájékozottság – 10 pont
- Problémaérzékenység, érvekkel való alátámasztás – 10 pont

A vizsgafeladat akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 60%-át elérte.

Gyakorlati vizsga

A gyakorlati vizsga 7 vizsgafeladatból áll.

A képző a III, IV, V. VI. VII. gyakorlati vizsgafeladatokhoz elkészíti a tételsorokat, melyeket a vizsga megkezdése előtt 10 nappal megküld a vizsgabizottság részére, jóváhagyás céljából. A gyakorlati vizsgarészek csak a VB által jóváhagyott tételsorok megléte mellett bonyolíthatóak le.

A gyakorlati vizsgafeladatok leírása:

<u>I. Gyakorlati vizsgafeladat: Portfólió bemutatása magyar jelnyelven</u>

A vizsgázó jelnyelven bemutatja a személyes érdeklődését és motivációját a jelnyelvi tolmács szakma iránt, valamint a képzés során készült portfólióját.

A portfóliónak tartalmaznia kell:

- Legalább 4 db, minimum 5 perces videófelvételt (3 jelnyelvi és 1 hangzó beszéd vizualizálásával történő tolmácsolás), mely a képzés gyakorlati helyszínein saját tolmácsolási gyakorlatairól készült. A felvételek között kötelezően egy legalább 5 perces szimulált hangzó beszéd vizualizálásával történő tolmácsolási szituációnak és egy legalább 5 perces valós oktatási tolmácsolási szituációnak is lennie kell.
- A 80 órás terepgyakorlata során készített terepgyakorlati megfigyelési naplóját.
- A képzés során készített önmegfigyelési naplóját.

A portfólió bemutatása során:

- Elemezze a portfólióban rögzített egyik jelnyelvi tolmácsolási szituációt:
  - tolmácsolási dilemmák (fordítási kérdések, attitűd, felkészülés),
  - hibaelemzési szempontok szerint (tartalmi, nyelvi, szakmai hibák és kiküszöbölési lehetőségek, jó megoldások a tartalom átadásában, a választott tolmácsolási technikákban, egyéb szakmai megoldásokban).
- Elemezze az önmegfigyelési naplójában leírt egyik tolmácsolási szituációt tolmácsolásetikai szempontok alapján.

A portfóliót a képző előzetesen megküldi a vizsgaszervező számára a vizsga előtt legalább 15 nappal.

II. Gyakorlati vizsgafeladat: Szakmai dolgozat bemutatása magyar jelnyelven

A szakmai dolgozat témája szabadon választható, de kapcsolódjon a jelnyelvi tolmácsolás olyan szakmai feladataihoz, szervezéséhez vagy a szolgáltatást igénybe vevő hallássérült populációhoz, amelynek van a jelnyelvi tolmács munkában gyakorlati vonatkozása (pl. tolmácsszolgálatok működése, jelnyelvészet, nemzetközi tolmácsolás, etikai dilemmák, siket kultúra és siket közösség).

A szakmai dolgozat tartalma továbbá a szakmai dolgozat szinopszisának jelnyelven történő előadása egy 5 perces videófelvételen.

A szakmai dolgozat formai követelményei: 12-es betűmérettel, 1,5 sorközzel, sorkizárt szöveggel, Times New Roman betűtípussal készüljön, a forrásmegjelölés szabályos és egyértelmű legyen; tartalmazza a felhasznált szakirodalmat; a hipotézist és annak értékelését; tagolása legyen áttekinthető; szakmai nyelvezettel, a magyar nyelv helyesírási szabályai szerint íródjon. A szakmai dolgozat terjedelme mellékletek nélkül minimum 20 és maximum 30 oldal. A szakmai dolgozatot egy példányban papír alapon és elektronikus formában nyújtja be a képzésben résztvevő legalább 30 nappal a vizsga megkezdése előtt a képző részére. A szakmai dolgozatokat a képző értékelésre megküldi a képző által felkért értékelő konzulensek részére, akik az értékelést legkésőbb a záróvizsga előtt 10 nappal megküldik a képző részére. Az értékelésnek tartalmaznia kell a dolgozat szöveges elemzését, az ajánlott pontszámot, és a záróvizsgára javasolt 3-5 kérdést. A képző az értékelést és a szakmai dolgozatokat megküldi a vizsgabizottság részére a vizsgát megelőzően legalább 5 nappal. A képző a vizsgázó számára a vizsgát megelőzően legalább 5 nappal megküldi az értékelő által javasolt kérdéseket, melyet a vizsgázó a vizsgán szakmai ismeretei, szakirodalmi, kutatási eredmények bemutatásával vagy személyes tapasztalatok alátámasztásával válaszol meg. A vizsgafeladat során szakmai beszélgetésre kerül sor a vizsgázó és a vizsgabizottság között magyar jelnyelven.

III. Gyakorlati vizsgafeladat: Magyar nyelvű hanganyag szimultán, magyar jelnyelvi tolmácsolása

A kihúzott sorszámhoz tartozó rögzített magyar nyelvű hanganyagot a vizsgázó C1 szintű jelnyelvi kompetenciával, valós időben szimultán tolmácsolja a vizsgabizottság tagjainak. Az 5 perces hanganyag egyszemélyes narratíva, mely összetett mondatokat, idegen szavakat, szakkifejezéseket, számokat is tartalmaz.

A vizsgázók létszámának legalább 50%-át kitevő darabszámú rögzített tételt kell létrehozni, melyeket sorszámmal kell ellátni. A vizsgázó a vizsgafeladat megkezdésekor húz egy sorszámot, a kihúzott sorszámon a hangzó nyelvi megnyilatkozás témája megnevezésre kerül.

IV. Gyakorlati vizsgafeladat: Magyar nyelvű hanganyag konszekutív, magyar jelnyelvi tolmácsolása

A kihúzott sorszámhoz tartozó magyar nyelvű hanganyagot – mely egy élő felolvasott szöveg – a vizsgázó részletekben, a „felolvasó” ritmusát követve valós időben, konszekutív tolmácsolja, C1 szintű jelnyelvi kompetenciával, a vizsgabizottság tagjainak. Az 5 perces hanganyag egyszemélyes narratíva, mely összetett mondatokat, idegen szavakat, szakkifejezéseket, számokat is tartalmaz.

A vizsgázók létszámának legalább 50%-át kitevő darabszámú írott szövegű tételt kell létrehozni, melyeket sorszámmal kell ellátni. A vizsgázó a vizsgafeladat megkezdésekor húz egy sorszámot, a kihúzott sorszámon a szöveg témája megnevezésre kerül.

V. Gyakorlati vizsgafeladat: Magyar jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvű szimultán tolmácsolása

A kihúzott sorszámhoz tartozó vizuális felvétel jelnyelvi anyagát valós időben, hangzó magyar nyelven tolmácsolja a vizsgabizottság tagjainak. A tolmácsolás megkezdése előtt a vizsgázó a jelnyelvi anyagot egyszer megtekinti.

Az 5 perces rögzített vizuális C1 szintű jelnyelvi anyag olyan egyszemélyes narratíva, mely számokat, fonomimikai és daktil abc jeleit, idegen szavak, szakkifejezések jelnyelvi megfelelőjét is, valamint a siket kultúrából merített sajátos jelkapcsolatokat is tartalmazza.

A vizsgázók létszámának legalább 50%-át kitevő darabszámú rögzített jelnyelvi tételt kell létrehozni, melyeket sorszámmal kell ellátni. A vizsgázó a vizsgafeladat megkezdésekor húz egy sorszámot.

VI. Gyakorlati vizsgafeladat: Magyar jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvi konszekutív tolmácsolása

A kihúzott sorszámhoz tartozó összesen 5 perces - mely 1 perces szakaszokban rögzített -, vizuális felvétel C1 szintű, egyszemélyes narratíva vagy párbeszéd, jelnyelvi anyagát megtekinti a vizsgázó, a megtekintés során jegyzetet készíthet (adatok feljegyzése). A megtekintés után hangzó magyar nyelven, szakaszonként tolmácsolja a vizsgabizottság tagjainak, nyelvi tömörítést alkalmazva, az adatok pontosságának megtartásával. A tolmácsolás megkezdése előtt a vizsgázó a jelnyelvi anyagot egyszer megtekinti.

A vizsgázók létszámának legalább 50%-át kitevő darabszámú rögzített jelnyelvi tételt kell létrehozni, melyeket sorszámmal kell ellátni. A vizsgázó a vizsgafeladat megkezdésekor húz egy sorszámot.

VII. Gyakorlati vizsgafeladat: Bilingvális tolmácsolás

A kihúzott sorszámhoz tartozó témájú szimulált tolmácsolási helyzetben megvalósuló párbeszéd tolmácsolása jelnyelvről hangzó magyar nyelvre és hangzó magyar nyelvről jelnyelvre, szimultán módon, alkalmazkodva a résztvevők ritmusához, kommunikációs igényeihez.

A vizsgázók létszámának legalább 50%-át kitevő darabszámú párbeszédes szituációs tételt kell létrehozni, a szituációk leírásával, melyeket sorszámmal kell ellátni. A vizsgázó a vizsgafeladat megkezdésekor húz egy sorszámot, a kihúzott sorszámon a tolmácsolási szituáció rövid leírását a vizsgázó elolvashatja.

A párbeszéd résztvevői a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége - mint szakmai szervezet - által felkért szereplők.

A vizsgafeladatok végrehajtására rendelkezésre álló időtartama összesen: 90 perc

I. Portfólió bemutatása magyar jelnyelven: 25 perc
II. Szakmai dolgozat bemutatása magyar jelnyelven: 15 perc
III. Magyar nyelvű hanganyag szimultán magyar jelnyelvi tolmácsolása: 5 perc
IV. Magyar nyelvű hanganyag konszekutív magyar jelnyelvi tolmácsolása: 5 perc
V. Magyar jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvi szimultán tolmácsolása: 10 perc
VI. Magyar jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvi konszekutív tolmácsolása: 15 perc
VII. Bilingvális tolmácsolás: 15 perc

A gyakorlati vizsgafeladatok aránya a teljes képesítő vizsgán belül:

I. Portfólió bemutatása magyar jelnyelven: 10%
II. Szakmai dolgozat bemutatása magyar jelnyelven: 10%
III. Magyar nyelvű hanganyag szimultán jelnyelvi tolmácsolása: 10%
IV. Magyar nyelvű hanganyag konszekutív tolmácsolása jelnyelven: 10%
V. Jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvi szimultán tolmácsolása: 15%
VI. Jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvi tömörítő tolmácsolása: 10%
VII. Bilingvális tolmácsolás: 15%

A vizsgafeladatok értékelésének szempontjai:

I. Portfólió bemutatása magyar jelnyelven – 100 pont

- Jelnyelvi megnyilatkozás felépítése, előadói stílus, kifejezésmód, érthető előadásmód – 15 pont
- Lényegkiemelés, összeszedettség, logikus felépítés – 10 pont
- Elemzés során alkalmazott elméleti tudás, szakkifejezések használata – 10 pont
- Helyzetelemzés, elemzőképesség – 10 pont
- Tolmácsolási dilemmák felállítása – 10 pont
- Választott megoldások önértékelése – 10 pont
- Elemzés etikai szempontú értékelése – 20 pont
- Az esetből levont konklúziók, kritikai észrevételek – 15 pont

II. Szakmai dolgozat értékelése és bemutatása magyar jelnyelven – 100 pont

- Téma- és címválasztás, célkitűzés (érdekesség, újszerűség, cím és tartalom összhangja, a célkitűzés realitása és megfogalmazása) – 5 pont
- A dolgozat szerkezete (a dolgozat felépítésének logikája, hangsúlyos részek kiemelése, fejezetek aránya) – 10 pont
- Szakirodalom felhasználása (az összegyűjtött szakirodalom mennyiségi és minőségi megfelelősége, feldolgozásának minősége, hivatkozások pontossága) – 10 pont
- A téma kidolgozása (általános tájékozottság, szaknyelv alkalmazása, elemzés színvonala) – 10 pont
- A dolgozat gyakorlati vonatkozása (tanult elemek és gyakorlati tapasztalatok megjelenése) – 10 pont
- Szinopszis szerkezete, felépítése, nyelvi minősége – 10 pont
- A dolgozat külső megjelenése (formai követelmények betartása, helyesírás, nyelvhelyesség, a fogalmazás szabatossága, formázás és kivitel, képek, ábrák, grafikonok, diagrammok megjelenítése) – 10 pont
- A feltett kérdésekre adott válaszok szakmai színvonala, elmélet, szakirodalom beépítése, felkészültség – 10 pont
- Szakmai érvelés színvonala, magabiztos előadás – 10 pont
- A védés jelnyelvi színvonala, minősége – 15 pont

III. Magyar nyelvű hanganyag szimultán magyar jelnyelvi tolmácsolása – 100 pont

- Információátadás pontossága, kulcs- és kiegészítő információk, részletek, redundáns elemek átadása – 15 pont
- Beszélő szándékának átadása – 10 pont
- Szövegértés és -értelmezés – 10 pont
- Jelnyelvi kompetencia, nyelvhelyesség, mondatszerkezet, egyeztetés – 15 pont
- Jelkincs (speciális kifejezések, regiszterek, kulturális megfeleltetés, nyelvi kreativitás) – 20 pont
- Jelprodukció (jelkivitelezés, stílus, tempó) 10 pont
- Nonverbális elemek (gesztus, mimika, szájkép) – 5 pont
- Alkalmazott tolmácsolási technikák – 5 pont
- Személyes kompetenciák (kiállás, fellépés, önuralom, metakommunikáció, stresszkezelés, pontosság, állóképesség) – 10 pont

IV. Magyar nyelvű hanganyag konszekutív magyar jelnyelvi tolmácsolása– 100 pont

- Információátadás pontossága, kulcs- és kiegészítő információk, részletek, redundáns elemek átadása – 15 pont
- Beszélő szándékának átadása – 10 pont

- Szövegértés és -értelmezés – 10 pont
- Jelnyelvi kompetencia, nyelvhelyesség, mondatszerkezet, egyeztetés – 15 pont
- Jelkincs (speciális kifejezések, regiszterek, kulturális megfeleltetés, nyelvi kreativitás) – 20 pont
- Jelnyelvi produkció (jelkivitelezés, stílus, tempó) – 10 pont
- Nonverbális elemek (gesztus, mimika, szájkép) – 5 pont
- Alkalmazott tolmácsolási technikák – 5 pont
- Személyes kompetenciák (kiállás, fellépés, önuralom, metakommunikáció, stresszkezelés, pontosság, állóképesség) – 10 pont

V. Magyar jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvi szimultán tolmácsolása - 100 pont
- Információátadás pontossága, kulcs- és kiegészítő információk, részletek, redundáns elemek átadása – 15 pont
- A jelelő szándékának átadása – 10 pont
- Jelértés, kulturális megfeleltetés – 10 pont
- Nyelvi kompetencia (nyelvhelyesség, nyelvtani szabályok, szórend, egyeztetés, toldalékolás) – 15 pont
- Szókincs, stílus, kifejezések megválasztása, nyelvi kreativitás – 20 pont
- Alkalmazott beszédtechnikai módszerek – 10 pont
- Nonverbális elemek (gesztus, mimika, szájkép) – 5 pont
- Alkalmazott tolmácsolási technikák – 5 pont
- Személyes kompetenciák (kiállás, fellépés, önuralom, metakommunikáció, stresszkezelés, pontosság, állóképesség) – 10 pont

VI. Magyar jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvi konszekutív tolmácsolása
- Információátadás pontossága, kulcs- és kiegészítő információk átadása – 15 pont
- A jelelő szándékának átadása – 5 pont
- Jelértés, kulturális megfeleltetés – 10 pont
- Nyelvi kompetencia (nyelvhelyesség, nyelvtani szabályok, szórend, egyeztetés, toldalékolás) – 10 pont
- Szókincs, stílus, kifejezések megválasztása, nyelvi kreativitás – 15 pont
- Alkalmazott beszédtechnikai módszerek – 5 pont
- Nonverbális elemek (gesztus, mimika, szájkép) – 5 pont
- Alkalmazott tolmácsolási technikák – 5 pont
- Lényegkiemelés, tömörítés módja, kihagyás, változtatás, okai, következményei – 15 pont
- Kommunikációt segítő megoldások – 5 pont
- Személyes kompetenciák (kiállás, fellépés, önuralom, metakommunikáció, stresszkezelés, pontosság, állóképesség) – 10 pont

VII. Bilingvális tolmácsolás – 100 pont
- Információátadás pontossága, kulcs- és kiegészítő információk, részletek, redundáns elemek átadása – 10 pont
- A kommunikációban résztvevők szándékának átadása – 5 pont
- Szövegértés és –értelmezés, a jelnyelvi megnyilatkozás értése – 5 pont
- Jelnyelvi nyelvhelyesség, nyelvtani szabályok, szórend, egyeztetés – 10 pont
- Nyelvhelyesség, nyelvtani szabályok, szórend, egyeztetés – 10 pont
- Nyelvi kompetencia, szókincs, stílus, kifejezések megválasztása, nyelvi kreativitás – 10 pont
- Jelnyelvi kompetencia, jelkincs, stílus, jelnyelvi kreativitás – 15 pont

- Alkalmazott beszédtechnikai módszerek – 5 pont
- Felkészülés a tolmácsolási helyzetre – 10 pont
- Nonverbális elemek (gesztus, mimika, szájkép) – 5 pont
- Alkalmazott tolmácsolási technikák – 5 pont
- Személyes kompetenciák (kiállás, fellépés, önuralom, metakommunikáció, stresszkezelés, pontosság, állóképesség) – 10 pont

Minden vizsgafeladat akkor eredményes, ha az adott vizsgafeladatban a vizsgázó a megszerezhető pontszám legalább 60%-át elérte.

A vizsgafeladatok lebonyolításához szükséges személyi feltételek

- A vizsgabizottság 2 tagjának delegálására a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége a kijelölt szakmai szervezet.
- A 4 fős vizsgabizottság megoszlása: 2 fő jelnyelvi tolmács és 2 fő siket jelnyelvi oktató.
- A jelnyelvi tolmács tagok rendelkezzenek: jelnyelvi tolmács végzettséggel és legalább 5 éves folyamatos tapasztalattal jelnyelvi tolmácsolásban, legalább 3 éves tapasztalattal jelnyelvi tolmácsok oktatásában.
- A siket jelnyelvi oktató tagok rendelkezzenek: felsőfokú képesítéssel, jelnyelvoktatói végzettséggel, jelnyelvoktatásban és vizsgáztatásban szerzett legalább 5 éves tapasztalattal, jelnyelvi tolmácsképzésben szerzett legalább 3 éves oktatói és vizsgáztatói tapasztalattal
- A Bilingvális tolmácsolás VII. vizsgafeladathoz szükséges 1 fő jelnyelvhasználó hallássérült „animátor”, aki a siket ügyfél a tolmácsolási helyzetben; valamint egy halló „animátor”, aki jelnyelvi ismerettel rendelkezik. A párbeszéd résztvevői a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége - mint szakmai szervezet által felkért személyek.
- A magyar nyelvű hanganyag konszekutív tolmácsolása jelnyelven IV. vizsgafeladathoz szükséges 1 személy, aki a magyar nyelvű szöveget felolvassa konszekutív módon.
- A vizsgafeladatok videó és hangalapú technikai segédeszközöket igényelnek, ezért 1 fő technikai személyzet biztosítása szükséges.
- A gyakorlati vizsga nyelve a magyar jelnyelv, azonban a gyakorlati vizsga V. és VI. vizsgafeladatoknál a vizsgázó jelnyelvről magyar hangzó nyelvre tolmácsol, ezért szükséges ezeknél a feladatoknál valamint a szóbeli vizsgafeladatnál jelnyelvi tolmács jelenléte is, hogy a vizsgabizottság siket tagjai is értékelni tudják a vizsgázó produkcióját:
  - Gyakorlati V. vizsgafeladat: Magyar jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvi szimultán tolmácsolása
  - Gyakorlati VI. vizsgafeladat: Magyar jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvi konszekutív tolmácsolása
  - Szóbeli vizsgafeladat

A záróvizsga sokrétű, időigényes projektfeladatai miatt 1 vizsgabizottság, 1 vizsganapon, maximum 6 fő vizsgázót tud eredményesen értékelni, ezért 6 főnél több vizsgázó esetén vagy 2 vizsganapra kell a gyakorlati és szóbeli vizsgát szervezni, vagy párhuzamosan 2 x 2 fős vizsgabizottságban megtartani a vizsgát. A 2 párhuzamos vizsgabizottságban a munkafolyamatot úgy kell megszervezni, hogy egy adott vizsgafeladatot minden vizsgázó ugyanabban a bizottságban mutathassa be tanulási eredményeit.

Amennyiben 2 vizsgabizottság dolgozik párhuzamosan, akkor ajánlott a vizsgafeladatok alábbi arányú felosztása:

„1. számú” vizsgabizottság

- I. Portfólió bemutatása magyar jelnyelven

- II. Szakmai dolgozat bemutatása magyar jelnyelven
- VII. Bilingvális tolmácsolás

„2. számú” vizsgabizottság:

- III. Magyar nyelvű hanganyag szimultán magyar jelnyelvi tolmácsolása
- IV. Magyar nyelvű hanganyag konszekutív magyar jelnyelvi tolmácsolása
- V. Magyar jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvi szimultán tolmácsolása
- VI. Magyar jelnyelvi megnyilatkozás hangzó magyar nyelvi tömörítő tolmácsolása

A vizsgafeladatok lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek

Vizsgabizottságonként:

- laptop, videó és hanganyag lejátszásra alkalmas szoftverrel
- projektor
- vászon
- hangszóró
- asztal személyenként
- szék személyenként
- toll, papírlap

A záróvizsga értékelése

A záróvizsgát a vizsgabizottság

a) kiválóan megfelelt 86-100 %-os teljesítés
b) megfelelt vagy 60-85 %-os teljesítés
c) nem felelt meg 0-59 %-os teljesítés

minősítéssel értékeli.

A vizsgázó záróvizsgája sikertelen, ha bármelyik vizsgafeladat „nem felelt meg” minősítéssel zárul.

Javító- és pótlóvizsga

Sikertelen vizsga esetén a vizsgázó javítóvizsgát tehet.

Ha a vizsgázó a vizsgát neki fel nem róható okból meg sem kezdte, vagy megkezdte, de befejezni nem tudta, pótlóvizsgát tehet.

A javító- és a pótlóvizsga a képzés befejezését követő egy éven belül tehető le.

A képző bejelentése alapján az NSZI a javító- és pótlóvizsgára legkésőbb a képzés utolsó napját követő egy éven belül lehetőséget biztosít.

A Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet a javító- és pótlóvizsga szervezése során a Rendelet 5. § (9) bekezdésében előírt létszámkorláttól eltérhet.

A záróvizsgára vonatkozó további tudnivalókat a Rendelet tartalmazza, mint a vizsgabizottság összetétele és díjazása, a záróvizsga dokumentumai, a szociális ágazati képzések vizsgaelnöki névjegyzéke, záró rendelkezések.

A képzés által nyújtott képesítés

A képzésben résztvevő “**Jelnyelvi tolmács**” tanúsítványt kap.

A KÉPZÉSI PROGRAM MODULJAI

1. Modul: Alapozó ismeretek I. (142 tanóra, melyből elméleti: 39, gyakorlati: 103)

Modul célja

A képzésben résztvevő a modul tananyagelemeit elsajátítsa és azt a gyakorlatban alkalmazni tudja. Az Alapozó ismeretek I. modul tantárgyai a jelnyelvi tolmács szakma végzéséhez szükséges elméleti ismeretanyagot tartalmazzák, amelyek megfelelő alapot adnak a képzésben résztvevő számára a további modulok során elsajátítható szakmai ismeretek befogadására.

A modul tantárgyai

1.1. Pszichológiai alapismeretek és a hallássérülés pszichológiai aspektusai: 6 tanóra elmélet
1.2. Szociológiai alapismeretek és kisebbségszociológia: 3 tanóra elmélet
1.3. Kommunikációs kompetenciák: 3 tanóra gyakorlat
1.4. Kommunikáció hallássérültekkel, kommunikációs helyzetgyakorlatok: 3 tanóra gyakorlat
1.5. Kommunikáció siketvak személyekkel: 20 tanóra gyakorlat
1.6. Kulturális antropológia: 2 tanóra elmélet
1.7. Audiológia: 4 tanóra elmélet
1.8. Bevezetés a siket jelnyelvi tolmácsok munkájába: 3 tanóra elmélet
1.9. Monitoring, naplóvezetés, önmegfigyelés: 2 tanóra elmélet
1.10. Jelnyelvi tolmácsolás elmélete: 9 tanóra elmélet
1.11. Bevezetés a jelnyelvi tolmácsolás etikájába: 7 tanóra elmélet
1.12. Fordításelmélet alapjai: 3 tanóra elmélet
1.13. Artikuláció és hangzó beszéd vizualizálása: 7 tanóra gyakorlat
1.14. Beszédtechnika és retorika: 10 tanóra gyakorlat
1.15. Együttműködés, kooperatív munkavégzés: 9 tanóra gyakorlat
1.16. Írásbeli szövegalkotás: 9 tanóra gyakorlat
1.17. Terepgyakorlat I.: 12 tanóra terepgyakorlat
1.18. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat I.: 30 tanóra gyakorlat

1.1. <u>Pszichológiai alapismeretek és a hallássérülés pszichológiai aspektusai</u>

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető eszközök, beszélgetés, kérdés – válasz.

Óraszám: 6 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők alapozó pszichológiai ismereteket kapjanak és megismerjék a hallássérülésből, illetve a hallásvesztésből következő, az egyén pszichés és nyelvi fejlődésére ható tényezőket.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy az általános pszichológia, pszichológiai alapismeretek területét öleli fel, ebben is kifejezetten azokat a témaköröket érinti, amelyek valamilyen szinten kapcsolódnak a siketség, hallássérülés fogalomkörhöz. A tantárgy keretében kiemelt fontosságú megismerni a nyelv szerepét a személyiségfejlődésben, tanulásban, megismerési folyamatokban.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: kategorizáció, stigma, előítélet, betegség, fogyatékosság, kognitív fejlődés, személyiségfejlődés, megismerési folyamatok, tanulási nehézségek, énvédő mechanizmusok, értelmi képesség, gondolkodás, hallássérülés hatása az észlelés fejlődésére.

Szakirodalom:

- Atkinson-Hilgard-Smith-Nolen (2005) Pszichológia. Osiris Kiadó, Budapest
- Denmark J. Clark (1999) Siketség és mentálhigiénia. SINOSZ, Új Mandátum, Budapest
- Zsoldos Márta (2005) Pszichológia és hallássérülés. Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

1.2. Szociológiai alapismeretek és kisebbségszociológia

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető eszközök, beszélgetés, kérdés – válasz.

Óraszám: 3 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők ismerjék és értsék a társadalom legalapvetőbb összefüggéseit, tisztában legyenek azzal, hogy mi vezet az egyenlőtlenségek kialakulásához, az esélyegyenlőség megteremtésének milyen feltételei vannak, és mindez hogyan segíti az érintettek szociális kapcsolatainak létrejöttét.

A tantárgy rövid tartalma: A szociológiai alapismeretek a tájékozódás és tájékoztatás, a tárgyilagos társadalomszemlélet megalapozására hivatottak a képzés során. A képzésben résztvevők megismerik a kisebbségi problémakör alapfogalmait, bevezetést nyernek a kisebbségi csoportokkal kapcsolatos szociológiai és szociálpszichológiai kérdésekbe, a kisebbség-többség viszonyrendszer tanulmányozásába. A kisebbségszociológia témakörön belül hangsúlyos a hallássérültek társadalmi, szociológiai jellemzőinek, valamint a szegregáció és az integráció megismertetése.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: szociológia, társadalom, egyenlőtlenség, kisebbségek, normák, értékek, deviancia, demográfia, sztereotípia, előítélet, szegregáció, integráció, asszimiláció, multikulturalitás, inklúzió, kisebbség-többség, diszkrimináció, egyenlő esélyű hozzáférés, gyógypedagógia.

Szakirodalom:

- Giddens, Anthony (2010) Szociológia. Osiris Kiadó, Budapest
- Gárdosné Szabó Anna (2008) Bevezető általános gyógypedagógiai ismeretek. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Abonyi Nóra (2005) Szociológiai ismeretek. Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény

- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

1.3. Kommunikációs kompetenciák

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: helyzetgyakorlatok, csoportos feladatok, nonverbális kommunikációs gyakorlatok, önelemzés, önreflexió, önfejlesztés.

Óraszám: 3 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők nonverbális kommunikációs helyzetgyakorlatokon keresztül fejlesszék kommunikációs és metakommunikációs készségeiket, képességeiket.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők megismerkednek a különböző kommunikációs csatornákkal és szerepükkel, a kommunikációelmélet alapfogalmaival. A hallgatók megismerik a nonverbális kommunikáció alapelemeit és azok sajátosságait: arcjáték, kézmozdulatok, taglejtés, mimika, gesztus, testbeszéd. A tantárgy keretében helyzetgyakorlatokra építve elemzik a képzésben résztvevők a nonverbális kommunikáció kifejező erejét, az összegyűjtött tapasztalatokat beépítik saját nonverbális kommunikációs készletükbe és gyakorlással fejlesztik saját nonverbális kifejező készségüket.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: kommunikáció, nonverbális kommunikáció, metakommunikáció, arcjáték, kézmozdulatok, taglejtés, mimika, gesztus, testbeszéd, személyközi kommunikáció, társas viselkedés.

Szakirodalom:
- Pease, Allan – Garner, Alan (1993) Szó-beszéd - A társalgás művészete. Park Kiadó, Budapest
- Pease, Allan – Garner, Alan (1989) Test-beszéd - Gondolatolvasás gesztusokból. Park Kiadó, Budapest

Jogszabályok:
- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

1.4. Kommunikáció hallássérültekkel, kommunikációs helyzetgyakorlatok

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: szituációs gyakorlatok, kommunikációs gyakorlatok, megbeszélés, tapasztalati szakértők bevonása.

Óraszám: 3 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék a hallássérült személyek által használt kommunikációs szükségleteket, igényeket, formákat.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy a hallássérült személyekkel történő kommunikációs helyzetgyakorlatokra, esettanulmányok elemzésére épül. A bevont hallássérült személyek által teljes képet kaphatnak arról, milyen kommunikációs formákat használhatnak, illetve a hallássérült személyek milyen kommunikációs formákat részesítenek előnyben. A gyakorlatokon keresztül a képzésben résztvevők elsajátíthatják, hogyan tudják felmérni a kommunikációs igényeket és azokhoz milyen módon tudnak legjobban alkalmazkodni. A képzésben résztvevők elemzik a kommunikációs szerepeket, helyzeteket, azok változásait. Tárgyalják az egyéniség, stílus, viselkedés és a kommunikáció egymásra gyakorolt hatását, az előítélet és a szimpátia hatását a kommunikációra.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: siket személy, nagyothalló személy, hallássérülés, kommunikáció, jelnyelv, stílus, akadálymentesítés, jelnyelvi tolmácsolás, szájról olvasási kép.

Szakirodalom:

- Buda Béla (2000) A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei. Animula, Budapest
- Horányi Özséb (2003) Kommunikáció II. A kommunikáció világa. General Press Kiadó, Budapest

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

1.5. Kommunikáció siketvak személyekkel

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: páros gyakorlatok szimulációs szemüvegekkel, csoportos- és kiscsoportos gyakorlatok, segédeszköz gyakorlatok, feladatkártyás gyakorlatok, szemléltető eszközök kipróbálása.

Óraszám: 20 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék és megtanulják alkalmazni az összes kommunikációs akadálymentesítő módszert és eszközt, amit a siketvak személyek használhatnak kommunikációjuk során, továbbá megtanulják azokat az elengedhetetlen személyi segítést célzó eszközöket és technikákat, melyek szükségessé válhatnak a kommunikációs folyamatok során.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során fontos, hogy a képzésben résztvevők megismerjék és megtanulják hatékonyan alkalmazni az összes kommunikációs módszert és eszközt, amivel a siketvak személyek kommunikációjának akadálymentesítését biztosítani tudják. Képessé váljanak a súlyos fokban látássérült személyek személyi segítésére, a látó vezető technika helyes alkalmazására, az aláírástámogatásra, a vizuális információk átadására. Képessé váljanak arra, hogy hatékonyan tudják kiválasztani a teljes módszer és eszköztár azon elemeit, amelyek az egyéni igényekhez igazodnak, és ezeket szakszerűen tudják ötvözni a kommunikációs folyamatok során. Hatékonyan tudják a siketvak személyek által használt segédeszközöket használni. Képessé váljanak a szakmai együttműködésre a siketvak személyek fejlesztésével, rehabilitációjával foglalkozó szakemberekre. Megismerjék és elfogadják azokat az etikai alapelveket, melyek a siketvak személyek számára szervezett szolgáltatások során felmerülhetnek.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: siketvakok, siketség, látássérülés, személyi segítés, környezetkialakítás, IKT eszközök, rehabilitáció, traumafeldolgozás, nyelvi kompetenciák, braille, síkírás, LORM, gesztusnyelv.

Szakirodalom:

- Királyhidi Dorottya (2009) Tolmácsolás siketvak személyek számára. FSZK, Budapest
- Négykezes Jegyzet siketvak személyek kommunikációs segítői számára. FSZK 2015

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

1.6. Kulturális antropológia

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető eszközök, beszélgetés, kérdés-válasz.

Óraszám: 2 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék az emberi kultúra evolúciós alapjait, a kulturális antropológia irányzatait és alapfogalmait.

A tantárgy rövid tartalma: az elméleti órán a képzésben résztvevők megismerik a kulturális antropológia történetét, irányzatait, alapfogalmait, a kultúra és társas viselkedés kapcsolatát, a kultúrák specifikus jellegét.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: antropológia, szociálantropológia, kisebbségi kultúra, előítélet eltérő kultúrákban, társas viselkedés, kultúra fogalmak, a kultúrafogalmának szűk és tág értelmezése.

Szakirodalom:

- Hattyár Helga (2009) A siketközösségek kialakulása és néhány főbb jellegzetessége In: Laki Ildikó (szerk.) Fogyatékosság és a mai magyar társadalom. Konferenciakötet. Belvedere Meridionale, MTA Szociológiai Kutatóintézet, Budapest
- Újvári Edit (2008) Bevezetés a kulturális antropológia történetébe. Szegedi Egyetemi Kiadó – Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó, Szeged
- Hollós Marida (1993) Bevezetés a kulturális antropológiába. ELTE-BTK Kulturális Antropológia, Budapest

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény

- Magyarország Alaptörvénye

1.7. Audiológia

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető eszközök, beszélgetés, kérdés-válasz.

Óraszám: 4 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerkedjenek a fül anatómiájával, működésével, élettani szerepével, a hallásvesztés fokozataival, jellemzőivel, a korai felismerés fontosságával, a siketség genetikai tényezőivel, a CI jellemzőivel.

A tantárgy rövid tartalma: a képzés során a képzésben résztvevők a következő témakörök alapján feldolgozzák az audiológia ismeretanyagát: a hallásveszteség súlyosság szerinti felosztása, a hallássérülés diagnózisa, audiológiai szűrővizsgálatok és értékelésük, a hallássérülés korai diagnosztizálásának jelentősége, objektív vizsgálatok (szűrő és diagnosztikus eljárások), a hallás mérése kisgyermekkorban, szűrővizsgálatok szubjektív eljárással, a hallókészülék, mint rendszer, a cochleáris implantáció.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: audiológus, siketség, nagyothallás, CI, cochleáris implantáció, habilitáció, rehabilitáció.

Szakirodalom:
- Keresztessy Éva – Kovács Zsuzsanna – Perlusz Andrea (2005) Bevezetés a hallássérültek habilitációjába, rehabilitációjába, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest

Jogszabályok:
- 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény

1.8. Bevezetés a siket jelnyelvi tolmácsok munkájába

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, csoportos beszélgetés.

Óraszám: 3 tanóra elmélet

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők átfogó képet kapjanak a siket jelnyelvi tolmács szakma múltjáról, jelenéről, jövőjéről. Különösen a jelnyelvi tolmácsolásban betöltött szerepükről, jellemző feladataikról, működési kereteikről, a munkájuk magasszínvonalú ellátásához szükséges kompetenciákról, más szakmákkal való együttműködési lehetőségeikről. Tisztába jöjjenek a kommunikációs akadálymentesítés ismérveivel, komplexitásával, az egyén életében betöltött funkciójával.

A tantárgy rövid tartalma: A képzés során a képzésben résztvevők megismerik a siket jelnyelvi tolmács szakma kialakulását történeti áttekintés keretében. Beszélnek a jelnyelvi tolmácsolásban betöltött szerepükről, az ezzel kapcsolatos hazai és nemzetközi tendenciákról. Ízelítőt kapnak a (siket)

jelnyelvi tolmácsok működésének jogi, etikai kereteiről, a szakmai érdekvédelem helyzetéről. Megismerik a siket jelnyelvi tolmácsok jellemző feladatait, a munkájuk magasszínvonalú ellátásához szükséges (így a képzés során fejlesztendő) kompetenciákat, más szakmákkal való együttműködési kötelezettségeket/lehetőségeket. Meghatározzák a tolmács szerephez kapcsolt kompetenciahatárokat, közösen dolgoznak a siket jelnyelvi tolmács identitás mibenlétének meghatározásán.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: tolmácsolás, fordítás, átírás - transliteration, sight translation, tükrözés.

Szakirodalom:

- Stone, Cristopher (szerk.) (2018) Deaf interpreting in Europe. Exploring best practice in the field. Danish Deaf Association
- Havalda Zsófia (2019) A sikettolmácsolás alapjai. Nemzetközi szakirodalmi összefoglaló. Sinosz, Budapest
- O'Connell, Noel P. and Lynch, Teresa (2020) "Deaf Interpreters' Perception of Themselves as Professionals in Ireland: A Phenomenological Study," Journal of Interpretation: Vol. 28 : Iss. 2 , Article 4. Available at: https://digitalcommons.unf.edu/joi/vol28/iss2/4
- Forestal, E.M. (2011) Deaf interpreters: Exploring their processes of interpreting. Doctoral dissertation.

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról
- 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról (78.§)
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet a Jelnyelvi Tolmácsok Országos Névjegyzékéről
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet a közigazgatási hatósági eljárásban közreműködő tolmácsok és jelnyelvi tolmácsok díjazásának szabályairól

1.9. Monitoring, naplóvezetés, önmegfigyelés

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, megbeszélés, önelemzés, szempontrendszer áttekintése.

Óraszám: 2 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők képesek legyenek saját tanulmányi célok kitűzésére, elsajátítsák a szükséges szempontokat az önértékeléshez, és önmegfigyelés alapján napló vezetésére legyenek képesek.

A tantárgy rövid tartalma: A teljes képzés során a naplóvezetéssel, megadott szempontokat tartalmazó önmegfigyelési ívek kitöltésével a hallgatók képet kapnak egyéni fejlődésükről, ismeretanyaguk bővüléséről, szemléletük változásáról. A tantárgy során felkészülnek a képzésben résztvevők saját tanulmányi célok kitűzésére, a saját előmenetel értékelésére önállóan és az oktatókkal közösen, valamint a tanulmányi feladatok önálló ütemezésére, a szempontrendszer teljeskörű megértésére és használatára.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: önreflexió, naplóvezetés, önmegfigyelés, monitoring, diagnosztika, erősségek, gyengeségek.

Szakirodalom:

- Balogh Béla - Dúl Antal - Popper Péter (2004) Önismeret, emberismeret, világismeret. Saxum Kiadó, Budapest
- Csernus Imre - Kádár Annamária - Pál Ferenc - Popper Péter (2010) Sors és önismeret. Jaffa Kiadó, Budapest
- Berne, Eric (1987) Emberi játszmák. Háttér Kiadó, Budapest
- McRaney, David (2013) Rejtett énünk. HVG Kiadó, Budapest
- Rogers, Carl (2000) Valakivé válni - A személyiség születése. Edge Kiadó, Budapest

Jogszabályok:

- 2003. évi CXXV. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

1.10. Jelnyelvi tolmácsolás elmélete

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető eszközök, kiscsoportos- és páros feladatok, játékos gyakorlatok, szimulációs feladatok, helyzetelemzés.

Óraszám: 9 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék a jelnyelvi tolmácsolás kialakulásának történetét, elsajátítsák az alapfogalmakat, a jelnyelvi tolmácsolás alapjait, hogy választ tudjanak adni arra a kérdésre, "Mit csinál egy jelnyelvi tolmács?", definiálni tudják a jelnyelvi tolmácsolás tevékenységet.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik a tolmácsolás elmélet alapfogalmait, alapinformációit, a tolmácsolás folyamatát, a jelnyelvi tolmácsolás formáit, módját, technikáit, színtereit, a tolmácsolás fizikai és pszichés feltételeit. Összegyűjtik a jelnyelvi tolmácsoláshoz szükséges kompetenciákat. Megismerik a tolmácsolási helyzeteket, csoportosításukat, az akadálymentesítési szituációkban, folyamatokban résztvevő feleket. Megismerik a kompetenciahatárokat, a tolmácsolásra vonatkozó előírásokat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: célnyelv, forrásnyelv, jelnyelvi tolmács, siket jelnyelvi tolmács, jelről hangra tolmácsolás, hangról jelre tolmácsolás, szimultán, konszekutív, tolmácsolási modellek, tolmácsolási módok, tolmácsolási irányok, tolmácsolási technikák, teamtolmácsolás, tolmácsolás, elhelyezkedés, felkészülés, nyelvi kódok, kódváltás, jelesített magyar, jellel kísért magyar, demand-controll schema, bilingvális tolmácsolás, kulturális egyeztetés, nyelvi kompetencia

Szakirodalom:

- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2004) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata. Fogyatékosok Esélye Közalapítvány, Budapest
- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei. Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény

1.11. Bevezetés a jelnyelvi tolmácsolás etikájába

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: vita, helyzetgyakorlatok, esetelemzés, elemzés, kiscsoportos és páros feladatok, teszt kérdések.

Óraszám: 7 tanóra elmélet

A tantárgy célja: A jelnyelvi tolmácsolás etikai aspektusainak, és a különböző tolmács attitűdök megismertetése. A képzés célja, hogy a képzésben résztvevők megismerjék a jelnyelvi tolmácsolás során jellemzően felmerülő etikai dilemmákat, és kapjanak jó megoldásokat ezek hatékony kezelésére. Folytassanak eszmecserét az egyes tolmács attitűdökről, azok megnyilvánulási módjairól. Vitassák meg a siket közösség ezzel kapcsolatos igényeit annak érdekében, hogy iránytűt kapjanak jelnyelvi tolmácsként való eredményes működésükhöz.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők képet kapnak arról, hogy milyen etikai vonatkozása van a jelnyelvi tolmácsolásnak. Megismerhetik a tolmácsolás etikai aspektusait, a 4 etikai alapelvet, valamint a Demand-Control Shema esetelemzési keretrendszer alapjait, amely segíti az etikus tolmács attitűd kialakítását. Feltárják a kompetencia határokat, útmutatót kapnak ahhoz, hogyan tudják alkalmazni az etikai kódexet munkájuk során, milyen következményei vannak az etikai kódexben foglalt szabályok megsértésének. A tantárgy során a képzésben résztvevő képes meghatározni saját tolmácsszakmai küldetése alappilléreit.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: etika, erkölcs, etikai kódex, DACUM tábla, kompetenciák, kompetencia határok, határtartás, tolmácsszerep, szakmai alázat, Demand-Controll-Shema, alapelvek, normatív üzenetek.

Szakirodalom:

- Dean, R., & Pollard, R. Demand Control Schema: Interpreting as a practice profession.
- Beauchamp, T. L. & Childress, J. F. Principles of biomedical ethics.
- Mindess, Anna (2010). Olvassunk a jelek között, interkulturális kommunikáció jelnyelvi tolmácsok számára. FSZK, Budapest
- Cokely, Dennis „Jelnyelv, tanítás, tolmácsolás, oktatáspolitika" jegyzet
- Gallaudet Encyclopedia of Deaf People and Deafness. Mcgraw-Hill Book Company, New York 1987
- Heller Ágnes: „Általános etika", Szolnok, Cserépfalvi Könyvkiadó, 1994
- Sharon N. Solow: „Sign Language Interpreting", Silver Spring, NAD, 1981., „A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei", ford.: Grád Gusztávné
- Etikai Kódex (JOSZ és nemzetközi szervezetek szabályzatai)

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

1.12. Fordításelmélet alapjai

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, beszélgetés, kérdés – válasz.

Óraszám: 3 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék a fordításelmélet kialakulását, a segédtudományok szerepét, a fordítás tényezőit és nyelvészeti modelljeit, a fordítás és tolmácsolás alapvető különbségeit.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők megismerkednek a fordítás- és tolmácsolástudomány keletkezésével, az A, B, C nyelv/ aktív, passzív nyelv/ forrásnyelv, célnyelv/ relé, vezérnyelv fogalmakat definiálják. Képesek lesznek különbséget tenni a fordítás és tolmácsolás között, megismerik a fordítás négy módozatát, a segédtudományok (szociolingvisztika, pszicholingvisztika, kontrasztív nyelvészet, szövegnyelvészet) kapcsolódását és az ekvivalencia fogalmát.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: forrásnyelv, célnyelv, relé, ekvivalencia, interferencia, szó szerinti fordítás, szabad fordítás, adekvát fordítás, konkretizálás, generalizálás.

Szakirodalom:

- Klaudy Kinga (1994) A fordítás elmélete és gyakorlata. Scholastica Kiadó, Budapest
- Horváth Ildikó (2015) Bevezetés a tolmácsolás pszichológiájába. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest
- Bart István–Klaudy Kinga (szerk.) (1986) A fordítás tudománya. Tankönyvkiadó, Budapest

Jogszabályok:

- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye
- 24/1986. (VI. 26.) MT rendelet
- 24/1986. (VI. 26.) MT rendelet

1.13. Artikuláció és hangzó beszéd vizualizálása

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: szájról olvasási gyakorlatok, artikulációs gyakorlatok.

Óraszám: 7 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők betekintést és gyakorlati tapasztalatot szerezzenek a nagyothalló személyeknek történő tolmácsolási és akadálymentesítő módozatokról, lehetőségekről.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők megismerik a szájról olvasás elméletét, technikáit, akadályozó és befolyásoló tényezőit. Gyakorlatokon keresztül a megfelelő artikuláció elsajátítása a cél. A tantárgy tartalmaz elméleti bevezetést, a hallássérülés fogalmának definiálását, csoportosítását, a nagyothalló személyek csoportosítását, halláskorrekció történetét. A képzésben résztvevők megismerik az infokommunikációs akadálymentesítési módokat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: artikuláció, szájról olvasás, siket személyek, nagyothalló személyek, kommunikációs igények, hangzó beszéd vizuálizálása, szájkép.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata. FSZK, Budapest
- Farkas Miklós: A hallássérültek kiejtés- és beszédfejlesztésének elmélete és gyakorlata
- Vinczéné Bíró Etelka (2005): Beszédművelés, beszédtechnika, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm.rendelet

1.14. Beszédtechnika és retorika

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: helyzetgyakorlatok, stílusgyakorlatok, egyéni előadások, megfigyelés, értékelés, elemzés, önreflexió.

Óraszám: 10 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: az egyéni, nyilvános szóbeli megnyilvánulás kialakítása és fejlesztése. Továbbá a képzésben résztvevő elsajátítja a hangzó beszédben a helyes kiejtést, hangsúlyt, ritmus és artikulációt.

A tantárgy rövid tartalma: A képzés során a képzésben résztvevő elsajátítja a hangzó beszédben a helyes kiejtést, hangsúlyt, ritmus és artikuláció rögzítését. Rövid betekintést nyernek a klasszikus retorikai szöveg felépítésébe, majd elsajátítják a szóbeli előadás szerkezetének alapkövetelményeit. Megtanulják azokat a technikákat, melyek a spontán, önálló megszólalásban segítik őket.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: retorika, stílus, szöveg, beszéd, légzés, spontán beszéd, tervezett beszéd, nyilvános beszéd, párbeszéd, alapállás, nyelvtörő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, hangerő, ritmus, beszédtempó.

Szakirodalom:

- L. Aczél Petra (2001) Retorika, A szóból épült gondolat, Gyakorlókönyv. Krónika Nova Kiadó, Budapest
- Vinczéné Bíró Etelka (2005) Beszédművelés, beszédtechnika, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest

Jogszabályok:

- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

- 2009. évi CXXV. törvény

1.15. Együttműködés, kooperatív munkavégzés

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: helyzetgyakorlat, csoportos döntés, megbeszélés, visszacsatolás, brainstorming.

Óraszám: 9 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők kooperatív képességeinek tudatosítása, fejlesztése. Együttműködési hajlandóság/igény kialakítása jövőbeli tolmácsolási/fordítási feladataik ellátása kapcsán. Hatékony együttműködési technikák megismertetése, begyakorlása, szerephatárok meghatározása, meghúzása. A tantárgy épít a Kommunikációs gyakorlaton tanultakra.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők felkészülnek a párban, csoportban ellátandó feladatok hatékony elvégzésére. Képet kapnak arról, hogy miért jó csapatban dolgozni, megismerik a csapat motiváló hatását, az egyén és közösség felelősségét. A képzés hatására inputot kapnak a sikeres csapatépítésre az erősségek, gyengeségek, személyiségjegyek alapján a közös feladat kívánalmai függvényében. Emellett a csapattagok hatékony együttműködése is fejlődik, a célok közös meghatározása, a közös normák kialakítása, a dilemmák megvitatása, a döntési folyamatok, a munkamegosztás, a szerepelosztás is hatékonyabbá válik.
Az asszertív kommunikációs módszerekkel kritikai, de építő jellegű kommunikációs minták átadása megvalósul a kommunikációs gyakorlat anyagára épülően, helyzetgyakorlatokkal. Információk, ötletek, gondolatok, kritikai észrevételek megosztásának hatékony módjai és aktív figyelem.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: kollaboratív problémamegoldás, cselekvő részvétel, egyenlő részvétel, szociális szabályozás, munkamegosztás, szerepelosztás, asszertív kommunikáció, aktív figyelem.

Szakirodalom:
- Patrick Lencioni (2009) Kell egy csapat. A sikeres együttműködés 5 akadálya. HVG Könyvek
- Meredith Belbin 2015) A team, avagy az együttműködő csoport. Edge 2000 Kft, Budapest

Jogszabályok:
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye
- 2009. évi CXXV. törvény

1.16. Írásbeli szövegalkotás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: írásbeli gyakorlatok, szövegalkotás készségének fejlesztése.

Óraszám: 9 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők gyakorlatot szerezzenek az írott magyar szövegek megalkotásában különféle szövegtípusokban és színtereken, különféle szociokulturális meghatározottságú partnerekkel kapcsolatba lépve, különféle stílusjellemzőket érvényesítve.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők gyakorlatot szereznek az írott magyar szövegek megalkotásában különféle szövegtípusokban és színtereken. Megismerik, melyek a legalapvetőbb szövegtípusok, ezeknek milyen sajátosságaik vannak, mely tényezők alakítják ki a szöveg értelem szerkezetét és stílusát, milyen módon jelölhetők a szövegbeli kapcsolatok, hogyan tehető könnyen érthetővé a szöveg.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: írott szöveg, tagolás, szövegalkotás, stílusréteg, stílusárnyalat, helyesírás, nyelvhelyesség.

Szakirodalom:

- Farkasné Gönczi Rita (2013) Könnyen érthető kommunikáció nyelvi szintjei. Gyógypedagógiai Szemle, 3 sz. 208–212. (https://tinyurl.com/Farkasn-2013)
- Tolcsvai Nagy Gábor (2001) A magyar nyelv szövegtana. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Kiss Gábor (főszerk.) (1999) Magyar szókincstár. Tinta Könyvkiadó, Budapest

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény

1.17. Terepgyakorlat I.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: megfigyelés, interakció, jelnyelvi megnyilatkozás, jelnyelvi értés, kommunikáció, párbeszéd, egyéni és csoportos formában is.

Óraszám: 12 óra terepgyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők számára biztosítsa a természetes interakciót a tanórákon kívüli helyzetekben, jelnyelv használó siket vagy nagyothalló érintettek között.

A tantárgy rövid tartalma: A terepgyakorlat során a siket közösségben figyelhetik meg a siket kultúrát, a jelnyelvi kommunikációt a képzésben résztvevők azáltal, hogy különböző eseményeken, rendezvényeken vesznek részt. A terepen lehetőségük van kommunikálni jelnyelvhasználó személyekkel természetes közegben.
A terepgyakorlat során megfigyeléseket végeznek, kommunikációs interakcióba léphetnek hallássérült személyekkel, különböző olyan helyszíneken, eseményeken, rendezvényeken, amelyen hallássérült személyek jelennek meg, pl: a SINOSZ rendezvényein, ügyfélszolgálati alkalmain, tolmácsszolgálatok ügyfélszolgálati idejében, siket gyermekeket oktató iskolákban stb.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: kommunikáció, interakció, megértés, értékelés, akadálymentesítés.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina–Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény

- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

1.18. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat I.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tolmácsolási gyakorlatok, szituációs feladatok, interaktív beszélgetések, videókészítés-elemzés, szituáció elemzés, memóriagyakorlatok, szövegértelmezés, lényegkiemelő feladatok, szókincsbővítést célzó feladatok, értékválasztásos játékok, elemzések, csoportmunka.

Óraszám: 30 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők megszokják a nyilvános helyzetekben való „szereplést", megtalálják a különböző tolmácsolási helyzetekben saját fizikai elhelyezkedésüket, az ideális tolmács pozíciót. Tudatosuljon bennük a különböző akadálymentesítési szituációkban történő ösztönreakciók felismerése, fejlődjön testtudatos magatartásuk. A tolmácsdiagnosztikai módszerek segítségével alakuljon ki a szituációkat elemző készségük, melynek segítségével önreflexiójuk erősödik. A tantárgy keretében fontos cél továbbá a rövidtávú memória fejlesztése. Az elméleti etikára és a tolmácsolás elméletére épülve a gyakorlatba ültetve sajátítják el a szakmai alapokat.

A tantárgy rövid tartalma: Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat I. tantárgy során a képzésben résztvevők szakmához való attitűdje tisztázódik, értékrendjük stabilizálódik, képessé válnak a vágyott tolmácsmodell megfogalmazására. Leendő tolmácsként vállalt jövőképüket, küldetésüket szövegszerűen képesek lesznek megfogalmazni, kialakul az önreflexió, megmutatják magukat tolmácsolási gyakorlatok közben egymásnak és az oktatónak is. Így a csoportmunka módszereket a gyakorlat során alkalmazni tudják. Diagnosztikai módszerek segítik őket abban, hogy a testtudatosságuk kiépüljön, megismerjék, elfogadják és megszeressék külső, belső önképüket tolmácsolás közben. Felvételeket készítenek magukról különböző fokozatú, tempójú, időtartamú szövegek saját jeleléséről, ülve, állva jelelés kipróbálása, elemzése.
Az elemző képesség fejlesztése érdekében tolmácsolt/jelnyelvi felvételeket tolmácsdiagnosztikai szempontok alapján csoportosan és egyénileg is elemeznek.
Rövidtávú memóriát fejlesztő gyakorlatokat végeznek, és hangzó nyelvi szövegalkotási készségüket fejlesztik, gyakorolják a szövegértelmezési készségüket. Szókincsüket különböző stílusú, nehézségű szövegek elemzésével bővítik.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: jelnyelvi tolmács, jövőkép, érték, szakma-hivatás, önreflexió, rövid-hosszútávú memória, szövegtípusok, lényegkiemelés, szókincs.

Szakirodalom:
- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

2. Modul: Magyar jelnyelv B2 szint (230 tanóra, melyből elméleti: 60 gyakorlati: 170)

Modul célja
A modul célja, hogy a résztvevők a modul keretében elsajátítsák az Európai Referencia Keretek (KER) szintbesorolásához igazodó jelnyelvi kompetenciákat és tartalmi követelményeket B2 szinten.

A modul tantárgyai
2.1 Magyar jelnyelv B2 szint/I.: 50 tanóra elmélet
2.2 Jelnyelvi labor gyakorlat I.: 15 tanóra gyakorlat
2.3 Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat II.: 30 tanóra gyakorlat
2.4 Magyar jelnyelv B2 szint/II.: 50 tanóra gyakorlat
2.5 Jelnyelvészet I.: 10 tanóra elmélet
2.6 Jelnyelvi labor gyakorlat II.: 15 tanóra gyakorlat
2.7 Magyar jelnyelv B2 szint/III.: 60 tanóra gyakorlat

2.1. Magyar jelnyelv B2 szint/I.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: kommunikatív módszerű jelnyelvoktatás, mikro- és csoportos témafeldolgozás, plenáris munka.

Óraszám: 50 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a tantárgy keretében a képzésben résztvevők elsajátítják az Európai Referencia Keretek (KER) szintbesorolásához igazodó jelnyelvi kompetenciákat és tartalmi követelményeket B2/1 szinten.

A tantárgy rövid tartalma: A KER B1 szintű jelnyelvi készségek és kompetenciák fejlesztése mellett, a képzésben résztvevők képessé válnak arra, hogy érdeklődési körükhöz tartozó, hétköznapi témákban meg tudják érteni a hosszabb, összetettebb jelnyelvi információ lényegét, annak főbb mondanivalóját és részinformációit is. Egyszerűen tudnak jelelni érdeklődési körükbe tartozó témákban, folyamatos, magabiztos interakciót tudnak folytatni anyanyelvi jelnyelvhasználóval. Feldolgozott témakörök: Személyes vonatkozások, család, kapcsolatok, Lakóhely és lakókörnyezet, Tanulmányok, A munka világa.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: nyelvi tartalom: mondatszerkesztési szabályok, szimultán történések kifejezése, bója, szöveg felépítése, mimika fokozása, siketes jelek – idiómák, résztvevői és elbeszélői stílus, idézés, határozottság és határozatlanság kifejezése.

Szakirodalom:
- nem releváns

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény

2.2. Jelnyelvi labor gyakorlat I.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: magyarázat, technikai készségek fejlesztése, önálló gyakorlatok szövegek, hanganyagok, jelnyelvi videók segítségével, értékelés, visszajelzés, saját hangfelvétel és videófelvétel készítés.

Óraszám: 15 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevőknek legyen lehetőségük jelnyelvi labor körülmények között a képzés során tanult jelnyelvi és tolmácsolási ismereteket gyakorolni. A tantárgy végén a hallgató képes legyen fél oldalas szöveget a témáknak és a B2 szintnek megfelelően siketes szórendre átváltani, lefordítani, illetve rövid (1-2 perces) B2 szintű jelnyelvi felvételeket tartalmilag megérteni, hangzó magyar nyelvre fordítani.

A tantárgy rövid tartalma: A jelnyelvi labor gyakorlat a képzés 3 félévén keresztül halad, mindig az aktuális jelnyelvi KER szinten. A jelnyelvi labor I. a képzés első félévének tantárgya, KER B2 szinten.
A képzést informatikai alapismeretekkel (videófelvétel, hangfelvétel-vágás, mentés) kezdik.
A képzésben résztvevők 3 alapozó óra keretében elsajátítják a szükséges informatikai ismereteket, mely segítségével a labor gyakorlatokat önállóan el tudják végezni.
A jelnyelvi labor és a laborvezető tanár segítségével minden hallgató saját számítógépen, kamera, mikrofon, fülhallgató segítségével önállóan tud feladatokat elvégezni, saját munkáját ellenőrizni, tanárral közösen elemezni, a hibákat javítani. A labor megfelelő helyszínt teremt a jelnyelvi tudás fejlesztéséhez, a tolmácsdiagnosztikai, esetelemzési feladatokhoz, a jelnyelvi tolmácsolás gyakorlaton jelről hangra illetve hangról jelre történő tolmácsolási feladatok gyakorlásához. A jelnyelvi labor a gyakorlás terepe, itt van lehetőségük írott magyar nyelvű szövegekkel, jelnyelvi szövegekkel, hangzónyelvi szövegekkel dolgozni. A szövegeket újra elolvashatják, újra megnézhetik, újra meghallgathatják, részenként értelmezhetik, mindenki a saját kompetenciaszintjén haladhat. Önállóan dolgozhatnak a gyakorlatvezető tanár segítségével.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: siketes jelelés, szinoníma, fordítás, szövegértelmezés, értés.

Szakirodalom:
- nem releváns

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény

2.3. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat II.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértők bevonása, tolmácsolási gyakorlatok, szituációs feladatok, interaktív beszélgetések, videó elemzés, csoportos és egyéni feladatok.

Óraszám: 30 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A gyakorlat célja, hogy a képzésben résztvevők kompetencia- és készségfejlesztése, gyakorlati oktatása, a tudásátadás, a szakmára való felkészítése megtörténjen. Ismerjék meg a hallássérült közösség nyelvi sokszínűségét, a különböző jelnyelvi input típusokat és a gyakorlatok során B2 szinten képessé váljanak feldolgozásukra.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők megismerik a jelnyelvi input típusokat, tisztába kerülnek az alacsony nyelvi kompetencia jellemzőivel, a magas nyelvi kompetencia miként jével, a női/férfi/gyermek jelelési típusokkal, és a különböző szinteket képesek lesznek felismerni. A jelnyelvi input típusokat fokozatosan felépítve ismerik meg és gyakorolják a résztvevők: jelnyelvi videók alapján

a szinteket, az elméleti alapozást, gyakorlatokat jelről hangra és hangról jelre, csoportosan és egyénileg. Alkalom nyílik tapasztalati szakértő bevonásával történő gyakorlásra.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: alacsony nyelvi kompetencia, magas nyelvi kompetencia, bilingvális tolmácsolás, kulturális megfeleltetés, interferencia.

Szakirodalom:
- nem releváns

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. Rendelet

2.4. Magyar jelnyelv B2 szint/II

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: kommunikatív módszerű jelnyelvoktatás, mikro- és csoportos témafeldolgozás, plenáris munka, szituációs feladatok, egyéni és páros feladatok.

Óraszám: 50 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a tantárgy keretében a képzésben résztvevők elsajátítják az Európai Referencia Keretek szintbesorolásához igazodó jelnyelvi kompetenciákat és tartalmi követelményeket B2/2 szinten.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők ismerős, konkrét és elvont témában is képessé válnak megérteni hosszabb jelnyelvi megnyilatkozásokat és jelnyelvi videókat, pl. ember és társadalom, tanulmányok, életmód, szabadidő témákban. Követni tudnak szakterületükkel kapcsolatos hosszabb előadást is. Többszereplős párbeszédet is képessé válnak követni. Világosan, részletesen ki tudják magukat fejezni érdeklődési körükhöz tartozó, akár elvont témákban is. Aktuális témákban képesek saját nézőpontjukat elmagyarázni, nyelvezetük árnyalt, jelkincsüket rugalmasan képesek használni. Feldolgozott témakörök: Életmód és egészség, Szabadidő, szórakozás, Sport, Szolgáltatások.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: nyelvi tartalom: idővonalak használata, igei aspektusok és eszközrendszerük, egykezes jelelés, módhatározói eszközök, tagadás, összetett mondatok, alárendelés, elhúzott proform.

Szakirodalom:
- nem releváns

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény

2.5. Jelnyelvészet I.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető eszközök, beszélgetés, egyéni, páros feladatok.

Óraszám: 10 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a magyar jelnyelv szerkezetére, nyelvtani sajátosságaira és változataira vonatkozó ismeretek elsajátítása KER B2 szinten.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők a jelnyelvi órákkal párhuzamosan megismerkednek a magyar jelnyelv egységeivel, a jelek összetevőivel és típusaival; a jelnyelvi nyelvi szintekkel, a jelnyelvben található szófajokkal és szófajon belüli csoportokkal.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: ikonicitás, index, szimbólum, sztenderd nyelv, nyelvi változatok, kétnyelvűség, kódváltás, kódkeveredés, egy- és kétkezes jelek, aktív és passzív kéz, artikuláció, szájkép, szájmozgás, jelkivitelezési hely, jelelési tér, orientáció, mozgás, kézforma, keréma, szimmetrikus és aszimmetrikus jelek, manuális, nem-manuális, minimálpár, lejegyzés, kézformaváltás, morfológia, aspektus, testtől független és testhez kötött jelek, igeidő, körülményhatározók, képzés, térindex, elhúzott proform, proformismétlés, rámutatás.

Szakirodalom:

- Nemzetközi folyóirat: Sign Language & Linguistics
- Bartha Csilla–Hattyár Helga–Szabó Mária Helga (2006) A magyarországi siketek közössége és a magyarországi jelnyelv. In: Kiefer Ferenc (ed.): Magyar nyelv. Akadémiai Kiadó, Budapest. 852–906.
- Fenlon, J., Cormier, K., & Brentari, D. (2017) The phonology of sign languages. In S. J. Hannahs & A. Bosch (Eds.), The Routledge Handbook of Phonological Theory: Routledge.
- Hattyár Helga (2008) A magyarországi siketek nyelvelsajátításának és nyelvhasználatának szociolingvisztikai vizsgálata. Doktori Disszertáció ELTE BTK, Budapest.
- Holecz Margit (2019) Vizuális fonológia bimodális kétnyelvűségben – nyelvi gyakorlatok, változatosság és az oktatásban való alkalmazás lehetőségei. Doktori Disszertáció. ELTE BTK, Budapest.
- Szabó Mária Helga–Mongyi Péter (2005) A jelnyelv nyelvészeti megközelítései. Magyar Jelnyelvi Programiroda, Budapest.
- Szabó Mária Helga (2007) A magyar jelnyelv szublexikális szintjének leírása. Akadémiai Kiadó, Budapest
- Szabó Mária Helga (2015) Motiváltság és ikonicitás a magyar jelnyelvben. In: Kádár Edit–Szilágyi N. Sándor (szerk.) Motiváltság és nyelvi ikonicitás. 217–234. Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény

2.6. Jelnyelvi labor gyakorlat II.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: magyarázat, technikai készségek fejlesztése, önálló gyakorlatok szövegek, hanganyagok és jelnyelvi videók segítségével, értékelés, visszajelzés.

Óraszám: 15 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevőknek legyen alkalmuk jelnyelvi labor körülmények között a képzés során tanult jelnyelvi és tolmácsolási ismereteket gyakorolni. A tantárgy végén képesek

legyenek hosszabb, bonyolultabb, B2-es szintű anyagokat, több jogi és társadalmi témájú szöveget lefordítani jelnyelvre és a szintnek megfelelő témájú és nehézségű jelnyelvi szövegeket lefordítani magyar nyelvre.

A tantárgy rövid tartalma: A jelnyelvi labor II. tantárgy a képzés 2. félévi laborgyakorlata, B2 szinten.
A jelnyelvi laborban a gyakorlatvezető tanár segítségével minden képzésben résztvevő saját számítógépen, kamera, mikrofon, fülhallgató segítségével önállóan tud feladatokat elvégezni, saját munkáját ellenőrizni, a tanárral közösen elemezni, a hibákat javítani. A labor megfelelő helyszínt teremt a jelnyelvi tudás fejlesztéséhez, a tolmácsdiagnosztikai, esetelemzési feladatokhoz, a jelnyelvi tolmácsolás gyakorlaton jelről hangra, illetve hangról jelre történő tolmácsolási feladatok gyakorlásához.
A tantárgy során jelről hangra és hangról jelre fordítási gyakorlatokat végeznek B2 szintnek megfelelő nehézségű jelnyelvi videók és magyar nyelvi szövegek segítségével.
Jelről hangra fordítás során jelnyelvi videókat fordítanak hangzó magyar nyelvre, melyről hangfelvételeket rögzítenek és a gyakorlatvezetővel kiértékelik, javítják.
Hangról jelre fordítás során magyar nyelvi írott/hangzó szöveget fordítanak jelnyelvre, melyről videófelvételeket rögzítenek és a gyakorlatvezetővel kiértékelik, javítják.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: siketetes jelelés, értés, nyelvi pontosság.

Szakirodalom:
- nem releváns

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény

2.7. <u>Magyar jelnyelv B2 szint/III.</u>

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: kommunikatív módszerű jelnyelvoktatás, mikro- és csoportos témafeldolgozás, plenáris munka, szituációs feladatok, egyéni és páros feladatok.

Óraszám: 60 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a tantárgy keretében a képzésben résztvevők elsajátítják az Európai Referencia Keretek szintbesorolásához igazodó jelnyelvi kompetenciákat és tartalmi követelményeket B2 szinten.

A tantárgy rövid tartalma: Megfelelő részletességgel meg tudják érteni a hosszabb jelnyelvi megnyilatkozásokat és előadásokat, illetve ezek összetettebb érvelését is, ha azok ismerős témához kapcsolódnak. Elvont témában is megértik a jelnyelvi megnyilatkozás főbb gondolatait.
Meg tudják érteni a jelnyelvi videókat, ha aktuális hírekről, eseményekről szólnak.
Ismerős témában a hosszabb beszélgetést is magabiztosan tudják követni, ha a megnyilatkozás nem tartalmaz nyelvjárási jeleket.
Részletesen ki tudják magukat fejezni az érdeklődési körükhöz tartozó témákban. Képesek elmagyarázni közismert témával kapcsolatban a különféle alternatívák előnyeit és hátrányait. Ismerős, szakterületéhez tartozó témában rövid, begyakorolt előadást tudnak tartani.
Részletesen tudják jelelni videóüzenetben érdeklődésével kapcsolatos témákban, el tudják jelelni aktuális események és élmények személyes jelentőségét.

Folyamatos és természetes módon olyan szintű interakciót tudnak folytatni anyanyelvű jelnyelvhasználóval, hogy az egyik félnek sem megterhelő.
Feldolgozott témakörök: Kommunikáció, Közlekedés, Utazás, A természet világa, Magyarország.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: nyelvi tartalom: ismétlődő mondatrészek, attitűdmimikák, kvantorok, mellérendelés, segédigés szerkezetek, képzés, körülményhatározók, proformismétlés.

Szakirodalom:
- nem releváns

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény

3. Modul: Alapozó ismeretek II. (129 tanóra, melyből elméleti: 57, gyakorlati: 72)

Modul célja
A képzésben résztvevő a modul tananyagelemeit elsajátítsa és azt a gyakorlatban alkalmazni tudja. Az Alapozó ismeretek II. modul tantárgyai a jelnyelvi tolmács szakma végzéséhez szükséges szakmai elméleti ismeretanyagot tartalmazzák, amelyek megfelelő alapot adnak a képzésben résztvevő számára a további modulok során elsajátítható gyakorlati ismeretek befogadására.

A modul tantárgyai
3.1 Deaf studies: 23 tanóra elmélet
3.2 Hallássérültek a munkaerőpiacon: 12 tanóra elmélet
3.3 Hallássérültekkel kapcsolatos jogszabályok ismerete: 6 tanóra elmélet
3.4 Alkalmazott nyelvészeti ismeretek (neuro- pszicho- szociolingvisztika): 12 tanóra elmélet
3.5 Írótolmácsolás, jegyzetelés: 20 tanóra gyakorlat
3.6 Konfliktuskezelési kompetenciák 4 tanóra gyakorlat
3.7 Esetelemzés I.: 4 tanóra elmélet
3.8 Terepgyakorlat II. 12 tanóra terepgyakorlat
3.9 Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat III.: 36 tanóra gyakorlat

3.1. <u>Deaf studies</u>

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, beszélgetés, bemutatás, kérdés-válasz, magyarázat, témafeldolgozás páros/csoportos formában, kérdés megválaszolása csoportban, közös gondolkodás, szemléltető videók.

Óraszám: 23 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevőket megismertetni a hallássérült közösségekkel, a siket kultúrával, a hallássérültek oktatásának történetével, a bilingvális oktatással, a hazai és nemzetközi hallássérülteket képviselő szervezetek meghatározó elemeivel, a siket kultúrát érintő szociolingvisztikai kutatásokkal, azok eredményeivel és a siket közösségek érdekvédelmi mozgalmaival.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik a hallássérült közösségek felépítését, az anyanyelvi jelnyelvhasználók fogalmát, a nyelvi diverzitást, a jelnyelvi változatokat, a jelnyelveket a világban, a siket kultúrát, a hallássérültek oktatásának történetét, a bilingvális oktatást, a hallássérülteket képviselő szervezetek felépítését és céljaikat (hazai, nemzetközi). A kurzus során a képzésben résztvevők megismerik a felsorolt témakörökhöz kapcsolódó legfontosabb mérföldköveket.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: siket kultúra, nyelvi diverzitás, vizuális modalitás, vizuális történetmesélés (VV), bilingvális oktatás, deaf gain, siket közösségek, hallássérülteket képviselő szervezetek (pl. SINOSZ, WFD, EUD, ICSD, EDSO, IFHOH, EFHOH).

Szakirodalom:

- Gulliver, M., & Kitzel, M. B. (2016). Deaf Geographies. In The SAGE Deaf Studies Encyclopedia (pp. 451-453). SAGE Publications Inc. https://doi.org/10.4135/9781483346489.n145
- Kusters, A., & De Meulder, M. (2013). Understanding Deafhood: In search of its meanings. American Annals of the Deaf, 158. (5), 428–438.

Jogszabályok:

- 1998. évi XXVI. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

3.2. Hallássérültek a munkaerőpiacon

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető táblázatok és grafikonok használata, videók, kérdés-válasz, beszélgetés.

Óraszám: 12 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik a hallássérülteket ellátó intézményrendszert, a munkaerőpiaci helyzetüket és foglalkoztatási ismereteket sajátíthatnak el.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során az alábbi témakörökkel foglalkoznak a képzésben résztvevők: A habilitáció, rehabilitáció fogalma, szemléletbeli különbségek. A fogyatékosság társadalmi megítélésének változásai, történelmi paradigmák, szegregáció, integráció, szegregált oktatás, szakszolgálatok, szociális ellátórendszer, kommunikációs akadálymentesítés a munkahelyen.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: habilitáció, rehabilitáció, nyílt és zárt munkaerőpiac, védett foglalkoztató, rehabilitációs munkahely, munkanélküliségi / foglalkoztatottsági ráta, akadálymentesítés, szegregáció, integráció.

Szakirodalom:

- Nemeskéri, Zs. (2018) A megváltozott munkaképességű és fogyatékossággal élő csoportok munkaerő-piaci jellemzői az Európai Unióban. Munkaügyi Szemle, 61, (3), 9-18.
- Kálmán, Zs. és Könczei, Gy. (2002) A Taigetosztól az esélyegyenlőségig. Osiris Kiadó, Budapest
- Vasák, I. (1996). Ismeretek a siketekről. Budapest: Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége.
- Gyurina, É., Kovács, A., Kun, Zs. és Perlusz, A. (2012) Ráhangolás. A hallássérült fiatalok eredményes munkába állítása érdekében a pályaorientációt és a szakképzést segítő szolgáltatáscsomag kidolgozásának a támogatása című projekt zárókiadványa. FSZK Nonprofit Kft., Budapest
- Romanek, P. Z. (2014) A siket közösség manifesztuma.
- SINOSZ munkaerőpiaci kézikönyve

Jogszabályok:

- Magyarország Alaptörvénye
- 2007. évi XCII. törvény
- 1998. évi XXVI. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2011. évi CXCI. törvény
- 2013. évi V. törvény
- 2012. évi I. törvény

- 2000. évi LX. törvény

3.3. Hallássérültekkel kapcsolatos jogszabályok ismerete

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, megbeszélés.

Óraszám: 6 tanóra elmélet

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők megismerjék a legfontosabb hazai és nemzetközi jogszabályokat, ami a hallássérültek közösségét speciálisan érinti. Cél, hogy átfogó képet kapjanak a hallássérült személyeket megillető speciális jogokról, esélyegyenlőségi, akadálymenesítési előírásokról. Jogsérelem esetén alkalmazandó eljárásokról, jogorvoslati lehetőségekről.

A tantárgy rövid tartalma: A képzés során a képzésben résztvevők megismerik, áttekintik a hatályos törvényeket, jogszabályokat, melyek a hallássérültek helyzetével kapcsolatosak, kiemelten foglalkoznak a jelnyelvi törvény létrejöttének folyamatával, előírásaival, implementációjával és akadálymentesítésre gyakorolt hatásával.
Megismerik a jog definícióját, az alapfogalmakat, az eljárásokat, a törvényalkotást és törvényhozást. A hallássérült személyeket, a jelnyelvi tolmácsokat érintő jogszabályok, törvények áttekintése is megtörténik.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: törvény, egyezmény, alaptörvény, jog, eljárás, törvényalkotás, törvényhozás, ratifikálás, implementálás, rendelet, bíróság, országgyűlés, paragrafus, bekezdés, jogalkotó, törvényhozó, jogász, ügyvéd, panasz, hatóság, jogorvoslat, jogvita.

Szakirodalom:
- Kálmán Zsófia – Könczei György (2002) A taigetosztól az esélyegyenlőségig. Osiris Kiadó, Budapest
- Wheatley, M. & Pabsch, A. (Eds.) (2012) Sign language legislation in the European Union. (Second edition). European Union of the Deaf.

Jogszabályok:
- Magyarország Alaptörvénye
- 2007. évi XCII. törvény
- 1998. évi XXVI. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2011. évi CXCI. törvény
- 2013. évi V. törvény
- 2012. évi I. törvény
- 2000. évi LX. törvény

3.4. Alkalmazott nyelvészeti ismeretek (neuro- pszicho- szociolingvisztika)

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, beszélgetés, kérdés-válasz, kiscsoportos feladatok, szemléltető eszközök használata.

Óraszám: 12 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerkedjenek a magyar jelnyelv és a hallássérültek szocio-, neuro- és pszicholingvisztikai szempontú vizsgálatainak legfontosabb kérdéseivel.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerkedhetnek a nyelv szociolingvisztikai szempontú vizsgálatának legfontosabb kérdéseivel, különös tekintettel a nyelvelsajátításra, a nyelvi szocializációra, a kétnyelvűségre és a nyelvi jogokra – minden egyes témán belül külön kiemelve a siketek és a jelnyelvek kérdéskörét. A tantárgy továbbá ismereteket nyújt a pszicholingvisztika, ezen belül a nyelvelsajátítás néhány kiemelt kérdésével kapcsolatosan (érzékeny periódus a nyelvelsajátításban, a nyelvelsajátítás – ezen belül a jelnyelvek elsajátításának – szakaszai, a kétnyelvű nyelvelsajátítás). A harmadik témakör tárgyalása során a képzésben résztvevők a nyelv, a nyelvhasználat neurolingvisztikai megközelítéseivel (a hangzó nyelvek és a jelnyelvek agyi szerveződésének kérdéseivel) ismerkedhetnek meg.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: lingvisztika, szociolingvisztika, neurolingvisztika, pszicholingvisztika, nyelvelsajátítás, szocializáció, kétnyelvűség, nyelvi jog.

Szakirodalom:

- Wardhaugh, Ronald (1995) Szociolingvisztika. Osiris–Századvég, Budapest
- Bartha Csilla (1999) A kétnyelvűség alapkérdései. Beszélők és közösségek. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest
- Borbély Anna (2009) Kétnyelvűség és többnyelvűség. In: Kiefer Ferenc (főszerk.) Magyar nyelv. Akadémiai Kiadó, Budapest. 577–627.
- Hattyár Helga (2009) A siketközösségek kialakulása és néhány főbb jellegzetessége. In: Laki Ildikó (szerk.) Fogyatékosság és a mai magyar társadalom. Konferenciakötet. Belvedere Meridionale, MTA Szociológiai Kutatóintézet, Budapest. 69–83.

Jogszabályok:

- 2003. évi CXXV. törvény
- 2007. évi XCII. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény

3.5. Írótolmácsolás, jegyzetelés

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: írótolmácsolási gyakorlat különböző típusú hangzó input-ok használatával, szemléltetés, bemutató, technika használat.

Óraszám: 20 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők ismerjék meg a kommunikációs akadálymentesítés lehetséges formáit, ezek közül részletesen, tapasztalati alapon az írótolmácsolást.
További cél, hogy ismerjék meg a hallássérült célcsoport kommunikációs igényeit. Legyen szakmai alapokon álló, saját véleményük az egyenlő esélyű kommunikációról. Ismerjék fel, milyen változatos és sokrétű a jelnyelvi tolmács szerepkör.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők elsajátítják, hogy egy adott megrendeléshez/szituációhoz hány tolmács és milyen munkamegosztással, milyen típusú szövegalkotás és szövegtárolás, milyen technikai beállítás szükséges. Tisztában lesznek, hogy milyen különbségek

vannak az írótolmácsolás, a feliratozás és a jegyzetelés között és tudják, hogyan lehetséges és szükséges dokumentálni az írótolmácsolási munkát.
Főbb témák: Akadálymentes kommunikáció, az írótolmácsolás fogalma, célja, története, az írótolmácsolás területei, az írótolmácsolás eszközei, módszerek és technikák az írótolmácsolás során. A képzésben résztvevők a tantárgy során az alábbi szituációkban gyakorolják a hangzó szövegek lejegyzését, írótolmácsolását: tantermi körülmények között jelnyelvi laborban, online felületen, terepgyakorlaton.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: kommunikációs akadálymentesítés, írótolmácsolás, jegyzetelés, feliratozás, STT tolmácsolás, speech-to-text interpreting.

Szakirodalom:

- A fizikai és info-kommunikációs akadálymentesítés szakmai hátterének kialakítása TÁMOP 5.4.5/07/01 záró kiadvány. Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány (2010)
- Segédlet a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáférésének megteremtéséhez, Komplex akadálymentesítés. Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány (2009)
- Dobos Csilla (2009) Az intralingvális fordítás sajátosságai
- Norberg, Ulf - Stachl, Ursula -Peier, Liisa Tiittula (2015) Speech-to-text interpreting in Finland, Sweden and Austria (2015**)**

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

3.6. Konfliktuskezelés kompetenciák

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: játékos feladatok, szituációs gyakorlatok, kommunikációs gyakorlatok, párbeszéd, kiscsoportos feladat.

Óraszám: 4 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a gyakorlat célja olyan tudásanyag, magatartásformák és önfejlesztési technikák átadása, melyek birtokában a képzés résztvevői képesek lesznek a jelnyelvi tolmács szakmában betöltött szerepük szerinti konfliktuskezelési kompetenciának megfelelni.

A tantárgy rövid tartalma: A kommunikáció és együttműködés elősegítése, valamint annak tudatosítása, hogy a leendő tolmács nem csak önmagát, hanem leendő munkaadóját és a közösséget is képviseli munkája során. A képzésben résztvevők megismerik a sikeres konfliktuskezelés módszereit és alkalmazási technikáit. Képessé válnak a tolmácsolási helyzetek során kialakult konfliktushelyzetek kezelésére, a felhalmozódott feszültségek oldására, továbbá a személyközi konfliktusok természetének megismerésére és hatékony kezelési módjuk elsajátítására.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: konfliktus, kommunikáció, asszertív kommunikáció, magatartás, metakommunikáció, nonverbális kommunikáció, hatás, hatásmechanizmus, stressz, értő hallgatás, játszma, manipuláció, érzelem leválasztás, átkeretezés, komfortzóna elmélet.

Szakirodalom:

- Fritz B.Simon (2013) Bevezetés a konfliktus rendszerelméletébe és konfliktusmegoldásba In: Synamics Consulting
- Goleman, Daniel (1995) Érzelmi intelligencia. Háttér Kiadó, Budapest

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

3.7. Esetelemzés I.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: csoportmunka, megbeszélés, önálló elemzés, szemléltetés, interkatív feladatok, tesztek, interaktív előadás.

Óraszám: 4 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a tantárgy célja megismertetni azokat a technikákat és módszereket, melynek során a képzésben résztvevők képessé válnak a munkájuk során felmerülő személyes problémák, érzelmi-indulati jelenségek, különböző külső és belső hatások feltárására, az eset közös megvitatására.

A tantárgy rövid tartalma: Az ismeretátadás fókuszában az áll, hogy a csoport segítséget adjon az esethozó személyes érzelmeinek megértéséhez, a probléma megoldásához. A képzésben résztvevők megismerik a titoktartás szabályait, a helyzethűség szabályait, az esetmegbeszélés folyamatát, amely tartalmazza az eset ismertetését, az esethozó viszonyulását, a helyzet értékelését. Az esetmegbeszélés során a leendő jelnyelvi tolmács - mint segítő szakmában dolgozó szakember - megtanulja beazonosítani a különböző konfliktus helyzeteket, segítséget kap a frusztrációja kezelésében, megismeri a problémakezelés különböző megközelítési módjait, technikáit. Kihívásai megoldásához új ötleteket, új megközelítéseket, megoldóképleteket kaphat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: eset, esetmegbeszélés, etika, konfliktus, frusztráció, problémamegoldás, Demand-Controll-Schema, titoktartás, kollegalitás, szupervízió.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

3.8. Terepgyakorlat II.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: megfigyelés, megfigyelési ív kitöltése, megbeszélés, értékelés, visszajelzés.

Óraszám: 12 óra gyakorlat, terepgyakorlat keretében

A tantárgy célja: Terepgyakorlat, terepmegfigyelés, tolmácsmegfigyelés segítségével a képzésben résztvevők szakmai fejlődést érjenek el, ismerjék meg a hallássérült közösséget, jellemzőiket, interperszonális kapcsolatba kerüljenek a közösség tagjaival. Ismerjék meg és figyeljék meg a jelnyelvi tolmácsokat munka közben.

A tantárgy rövid tartalma: A gyakorlat folyamán megismerkednek a terepgyakorlat, terepmegfigyelés, tolmácsmegfigyelés fő szempontjaival, gyakorolják a részleges és komplex megfigyelést.
Főbb témák: terepgyakorlat, megfigyelés szempontja, részleges, komplex megfigyelés, önmegfigyelés, visszajelzés, értékelés.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: tolmácsolás, tolmácsolási helyszín, tolmácsolás típusa, tolmácsolás módja, tolmácsolási terület, felkészülés, elhelyezkedés, tolmácsolási technikák, váltás, jelkivitelezés, teamtolmácsolás, tolmácsszerep, hangzó magyar nyelv, magyar jelnyelv, jellel kísért/jelesített magyar nyelv, jelelt magyar nyelv, tolmácsolás artikulációs szájkép biztosításával, nemzetközi jel, fonomimika, daktil, siketvak személyek akadálymentesítését segítő speciális tolmácsolási formák (taktilis jelelés, lorm stb.).

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

3.9. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat III.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértők bevonása, tolmácsolási gyakorlatok, szituációs feladatok, interaktív beszélgetések, videó elemzés, csoportos és egyéni feladatok.

Óraszám: 36 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a gyakorlat célja, hogy a képzésben résztvevők megismerjék és feldolgozzák az írott nyelvi és hangzó nyelvi input típusokat és gyakorolják a tömörítő, a konszekutív, majd a szimultán tolmácsolást hangról jelre és jelről hangra.

A tantárgy rövid tartalma: Ebben a szakaszban a „szöveg és én", "jelnyelv és én" megközelítésben térképezik fel a tudásukat és kapnak támogatást az önfejlesztésben. A tolmácshallgatók dolgoznak írott

nyelvi és hangzó nyelvi szövegekkel, jelnyelvi videókkal, hogy hozzászokjanak a nagymennyiségű információ gyors feldolgozáshoz.

Hangról jelre:

- Tömörítés: Ezáltal erősödik a jelalkotási képességük és a „tisztán siketes jelalkotás" ezen keresztül jól fejleszthető. Szövegek kijegyzetelése, összefoglalása csak szóban.
- Konszekutív: Ekkora a hallgatók már hozzászoktak a szövegfeldolgozás tömörített verziójához, ebből jobb elmozdulni a konszekutív felé. Különböző szövegek konszekutív, de nem tömörítő feldolgozása történik.
- Szimultán: Ebben a szakaszban a hallgatók elkezdik a szimultán fordítás gyakorlását különböző hangzó nyelvi anyagokkal/szövegekkel, egyszerűtől a bonyolultabbig, lassú és kevés információt tartalmazó szövegektől a gyorsabb, összetettebb anyagokig.

Jelről hangra:

- Tömörítés: Lényegkiemelés gyakorlása jelnyelvi videók alapján. Tömörítő fordítás készítése, mellyel gyakorolhatják azt is, hogyan oldjanak meg olyan helyzeteket, amikor a megértés szakadozik.
- Konszekutív: Jelnyelvi videók alapján konszekutív fordítás készítése hangban vagy írásban.
- Szimultán: Szimultán tolmácsolás gyakorlatának megkezdése különböző jelnyelvi videók alapján a fokozatosság elve alapján. A mikrofon használatának begyakorlása.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: tömörítés, szimultán, konszekutív, lényegkiemelés, hangról jelre tolmácsolás, jelről hangra tolmácsolás, bilingvális tolmácsolás, szöveg, kivárás, késleltetés, approximációs stratégia, szalámi technika, tömörítés, konkretizálás, generalizálás, anticipáció, vattázás.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

4. Modul: Magyar jelnyelv C1 szint (240 tanóra, melyből elméleti: 20, gyakorlati: 220)

Modul célja
A képzésben résztvevők a modul keretében elsajátítsák az Európai Referencia Keretek (KER) szintbesorolásához igazodó jelnyelvi kompetenciákat és tartalmi követelményeket C1 szinten.

A modul tantárgyai
4.1. Magyar jelnyelv C1 szint/I.: 110 tanóra gyakorlat
4.2. Jelnyelvi labor gyakorlat III.: 20 tanóra gyakorlat
4.3. Magyar jelnyelv C1 szint/II.: 90 tanóra gyakorlat
4.4. Nemzetközi jel (IS) alapok: 10 tanóra elmélet
4.5. Jelnyelvészet II.: 10 tanóra elmélet

4.1. <u>Magyar jelnyelv C1 szint/I</u>

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: kommunikatív módszerű jelnyelvoktatás, mikro- és csoportos témafeldolgozás, plenáris munka, szituációs feladatok, egyéni és páros feladatok, prezentációval kísért előadás.

Óraszám: 110 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a tantárgy keretében a képzésben résztvevők elsajátítják az Európai Referencia Keretek szintbesorolásához igazodó jelnyelvi kompetenciákat és tartalmi követelményeket C1/1 szinten.

A tantárgy rövid tartalma: KER C1 szintű nyelvi készségek és kompetenciák fejlesztése mellett, a képzésben résztvevők képessé válnak arra, hogy részletesen megértsenek olyan hosszabb, összetett jelnyelvi szövegeket, melyek érdeklődési körükhöz, szakterületükhöz kapcsolódnak. Képesek lesznek arra, hogy kövessenek és lényeges információkat ki tudjanak emelni olyan hosszabb jelnyelvi videókból, melyek ismerős témához kapcsolódnak. Képessé válnak arra, hogy részletesen, folyékonyan ki tudják magukat fejezni ismerős, szakterületükhöz kapcsolódó témában, főbb gondolataikat, álláspontjukat egyszerűen alá tudják támasztani.
Ki tudják fejezni érzéseiket, melyet mimikájuk is pontosan követ, képesek mások érzéseinek is a közvetítésére. Csoportos beszélgetésben is részt tudnak venni, összetett és ismeretlen témában is.
Feldolgozott témakörök: család, családalapítás, gyermekvállalás, gyermeknevelés, generációk együttélése, lakhatás, szakmák társadalmi presztízse, pályamódosítás, karrier, ambíciók, munkahelyi stressz, esélyegyenlőség, oktatásügy, digitális tanulás, pályaválasztás, egészségügy, alternatív irányzatok, szenvedélybetegség, sport szerepe, versenysport, dopping, közlekedés, közlekedési morál, turizmus.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: mondatszerkesztés – helyeslés, megerősítés, viszonyító szerkezetek, többszereplős cselekmény, kérdőszavak ismétlése, cselekvésjelek intenzitása, siketes mimika, jelelés tempója mint kifejezőeszköz, kódváltás, diskurzusmarkerek, formális és informális jelelés, leíró-, narrátori és elmesélő előadásmódok.

Szakirodalom:
- nem releváns

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény

4.2. Jelnyelvi labor gyakorlat III.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: magyarázat, technikai készségek fejlesztése, önálló gyakorlatok szövegek, hanganyagok és jelnyelvi videók segítségével, értékelés, visszajelzés.

Óraszám: 20 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevőknek legyen alkalmuk jelnyelvi labor körülmények között a képzés során tanult jelnyelvi és tolmácsolási ismereteket gyakorolni. A tantárgy végén képesek legyenek hosszabb, bonyolultabb, C1 szintű anyagokat, több jogi és társadalmi témájú szöveget lefordítani jelnyelvre és a szintnek megfelelő témájú és nehézségű jelnyelvi szövegeket lefordítani magyar nyelvre.

A tantárgy rövid tartalma: A jelnyelvi labor III. tantárgy a képzés 3. félévi laborgyakorlata, C1 szinten. A jelnyelvi laborban a gyakorlatvezető tanár segítségével minden képzésben résztvevő saját számítógépen, kamera, mikrofon, fülhallgató segítségével önállóan tud feladatokat elvégezni, saját munkáját ellenőrizni, a tanárral közösen elemezni, a hibákat javítani. A labor megfelelő helyszínt teremt a jelnyelvi tudás fejlesztéséhez, a tolmácsdiagnosztikai, esetelemzési feladatokhoz, a jelnyelvi tolmácsolás gyakorlaton jelről hangra illetve hangról jelre történő tolmácsolási feladatok gyakorlásához. A tantárgy során jelről hangra és hangról jelre fordítási gyakorlatokat végeznek C1 szintnek megfelelő nehézségű jelnyelvi videók és magyar nyelvi szövegek segítségével. Jelről hangra fordítás során jelnyelvi videókat fordítanak hangzó magyar nyelvre, melyről hangfelvételeket rögzítenek és a gyakorlatvezetővel kiértékelik, javítják. Hangról jelre fordítás során magyar nyelvi írott/hangzó szöveget fordítanak jelnyelvre, melyről videófelvételeket rögzítenek és a gyakorlatvezetővel kiértékelik, javítját.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: magyar jelnyelv, jellel kísért magyar nyelv, nyelvi kódok, alacsony nyelvi kompetencia.

Szakirodalom:
- nem releváns

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

4.3. Magyar jelnyelv C1 szint/II

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: A képzés formája csoportos, melyben az alkalmazott módszerek: kommunikatív módszerű jelnyelvoktatás, mikro- és csoportos témafeldolgozás, plenáris munka, szituációs feladatok, egyéni és páros feladatok, prezentációval kísért előadás.

Óraszám: 90 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a tantárgy végére a képzésben résztvevők elsajátítják az Európai Referencia Keretek szintbesorolásához igazodó jelnyelvi kompetenciákat és tartalmi követelményeket C1/2 szinten.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők meg tudnak érteni hosszabb, szakterületükön kívül eső, összetett, akár elvont témájú jelnyelvi szöveget is. Érzékelik a stílusbeli különbségeket. Követni tudják a kevésbé tagolt jelnyelvi megnyilatkozást is, érzékelik a rejtett összefüggéseket is. Kellő részletességgel meg tudnak érteni olyan jelnyelvi videót, mely nyelvjárási elemeket is tartalmaz, akkor, ha megnézhetik a nehezebb részeket újra. Folyékonyan, természetes módon képesek kifejezni önmagukat anélkül, hogy túl sokszor kényszerülnének arra, hogy keressék a kifejezéseket. A jelnyelvet rugalmasan és hatékonyan tudják használni. Pontosan, alapos részletességgel meg tudják fogalmazni gondolataikat, véleményüket komplex témákban is. Széles körű jelkinccsel rendelkeznek, szakterületüknek megfelelő szakmai jelkincset is gördülékenyen használják.
Feldolgozott témakörök: kommunikáció, közösségi hálók, szabadidő, szórakozási lehetőségek, művészet, irodalmi alkotások jelnyelven, reklámok és szolgálatatások, étkezés, étrendi zavarok, civil szervezetek, érdekvédelem, hátrányos helyzet, társadalmi problémák, hátrányos helyzet, bűnözés, tágabb környezetünk, környezetvédelem, jelnyelvi nyelvjárások.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: kézformák és jelek közti átváltások, térrelációk alkalmazása, kiemelés, művészi jelnyelvhasználat, jelismétlés, stílusváltozatok, tájleírás, komplex képek, szövegtípusok, szociolingvisztikai változatok, nyelvjárások.

Szakirodalom:
- nem releváns

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény

4.4. Nemzetközi jel (IS) alapok

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, bemutatás, ismétlés, kommunikatív módszerű jelnyelv oktatás, egyéni feladatok.

Óraszám: 10 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék a nemzetközi jelek (International sign IS) rendszerét, kialakulását és alapjait.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők megismerkednek a nemzetközi jelnyelv (IS) alapjaival, elsajátítják azokat a nyelvi kompetenciákat, melyek nemzetközi jelnyelvi környezetben történő alapfokú kommunikációhoz szükségesek. A tantárgy sikeres elvégzésével a képzésben résztvevő megért olyan mondatokat és gyakrabban használt kifejezéseket, amelyek az őt közvetlenül érintő területekhez kapcsolódnak, tud kommunikálni olyan egyszerű és begyakorolt feladatok során, amikor egyszerű és közvetlen információcserére van szükség, ismerős és begyakorolt dolgokra vonatkozóan, tud egyszerű nyelvi eszközöket használva beszélni saját hátteréről, szűkebb környezetéről és a közvetlen szükségleteivel kapcsolatos dolgokról.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: nemzeti jelnyelvek, gestuno, nemzetközi jel, transzlingválás, kalibrálás/kommunikációs alkalmazkodás.

Szakirodalom:
- Hiddinga & Crasborn (2011). Signed languages and globalization. Language in Society, 40, 483-505.

- Napier, J. & Rosenstock, R. (2016) (Szerk.) International sign: linguistic, usage and status issues. Gallaudet Press.
- http://justisigns.com/JUSTISIGNS_Project/About.html

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- Rathmann et al. Amsterdam Manifesto (2000, Augusztus 21). ,
- EUD, EFSLI. Position Paper on International Sign Guidelines 2012 Május 25. https://www.eud.eu/eud/position-papers/international-signs/

4.5. Jelnyelvészet II.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, magyarázat, szemléltető eszközök, beszélgetés, egyéni és páros feladatok.

Óraszám: 10 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a magyar jelnyelv szerkezetére, nyelvtani sajátosságaira és változataira vonatkozó ismeretek elsajátítása C1 szinten.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők elsajátítják a magyar jelnyelv szerkezetére, nyelvtani sajátosságaira és változataira vonatkozó C1 szintű ismereteket. A jelnyelvi órákkal párhuzamosan foglalkoznak a mimikával, a jelnyelv mondattanával és a jelnyelvi szöveg sajátosságaival, szerkesztési szabályaival, illetve a jelnyelv lexikonával.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: arckifejezés- mimika, univerzális mimika, attitűd, alapszórend, bója, egyeztetés, egyszerű mondat, összetett mondat, elő- és utóidejűség, mondattípusok, elbeszélői stílus, idézés, kiemelés, kontextus, párbeszéd, részvevői stílus, téma, jelalkotás, jelentéstan, siketes jel, szótár, szleng, sztenderd, nemzetközi jelnyelv, egy- és kétjelentésű jelek, névjelek.

Szakirodalom:

- Nemzetközi folyóirat: Sign Language & Linguistics
- Bartha Csilla–Hattyár Helga–Szabó Mária Helga (2006) A magyarországi siketek közössége és a magyarországi jelnyelv. In: Kiefer Ferenc (ed.): Magyar nyelv. Akadémiai Kiadó, Budapest. 852–906.
- Fenlon, J., Cormier, K., & Brentari, D. (2017) The phonology of sign languages. In: S. J. Hannahs & A. Bosch (Eds.), The Routledge Handbook of Phonological Theory: Routledge.
- Hattyár Helga (2008) A magyarországi siketek nyelvelsajátításának és nyelvhasználatának szociolingvisztikai vizsgálata. Doktori Disszertáció ELTE BTK, Budapest.
- Holecz Margit (2019) Vizuális fonológia bimodális kétnyelvűségben – nyelvi gyakorlatok, változatosság és az oktatásban való alkalmazás lehetőségei. Doktori Disszertáció. ELTE BTK, Budapest
- Szabó Mária Helga–Mongyi Péter (2005) A jelnyelv nyelvészeti megközelítései. Magyar Jelnyelvi Programiroda, Budapest

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény

5. Modul: Szakmai modul I. (115 tanóra, melyből elméleti: 9, gyakorlati: 106)

Modul célja
A modul célja, hogy a képzésben résztvevő a modul tananyagelemeit elsajátítsa és azt a gyakorlatban alkalmazni tudja. A Szakmai modul I. modul tantárgyai a jelnyelvi tolmács szakma végzéséhez szükséges szakmai gyakorlati ismeretanyagot tartalmazzák, amelyek megfelelő alapot adnak a képzésben résztvevő számára a Szakmai modul II. modul gyakorlati ismereteinek befogadására.

A modul tantárgyai
5.1. Esetelemzés: II. 4 tanóra elmélet
5.2. Szakmai önismereti kompetenciák: 4 tanóra gyakorlat
5.3. Önálló életvitel kommunikációs akadálymentesítése: 9 tanóra gyakorlat
5.4. Egészségügyi tolmácsolás: 6 tanóra gyakorlat
5.5. Egyházi tolmácsolás: 9 tanóra gyakorlat
5.6. Oktatási tolmácsolás: 10 tanóra gyakorlat
5.7. Telefonos tolmácsolás: 9 tanóra gyakorlat
5.8. Team-tolmácsolás: 9 tanóra gyakorlat
5.9. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat IV.: 24 tanóra gyakorlat
5.10. Jelnyelvi tolmácsszolgálatok működése: 3 tanóra elmélet
5.11. Terepgyakorlat III.: 26 óra gyakorlat terepgyakorlat keretében
5.12. Konzultáció a szakmai dolgozatról I.: 2 tanóra elmélet

5.1. Esetelemzés II.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, helyzetbemutatás, elemző technikák, csoportmunka, önálló elemzés, segítő beszélgetés.

Óraszám: 4 tanóra elmélet

A tantárgy célja: elmélyíteni azokat az ismereteket, amelyeket az Esetelemzés I. tantárgy során elsajátítottak a képzésben résztvevők. A cél, hogy képessé váljanak a munkájuk során felmerülő személyes problémák, érzelmi-indulati jelenségek, különböző külső és belső hatások feltárására, az eset közös megvitatására. A hallgatók segítséget kapnak az elemző, kritikus gondolkodás kialakításához, a konszenzuson alapuló megoldások felvázolásához.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők gyakorlatot szereznek az esetmegbeszélés lebonyolításának menetéről, a lelki és mentális egészségük megőrzésének fontosságáról, a fejlődés lehetőségéről, az önsegítés technikáiról. Megtanulják, hogy erőforrásaikat, emberi és szellemi, erkölcsi, élettapasztalati értékeket, lehetőségeiket hogyan tudják az esetmegbeszélés során alkalmazni. Az esetmegbeszélés során a tolmácshallgató - mint segítő szakmában dolgozó szakember - megtanulja beazonosítani a különböző konfliktus helyzeteket, segítséget kap a frusztrációja kezelésében, megismeri a problémakezelés különböző megközelítési módjait, technikáit, problémája megoldásához új ötleteket, új megközelítéseket, megoldó képleteket kaphat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: titoktartás, szakmai távolságtartás, kompetenciahatárok, segítő beszélgetés, együttműködés, asszertivitás.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

5.2. Szakmai önismereti kompetenciák

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: kis- és nagycsoportos feladatok, táblafeldolgozás, megbeszélés, értékelés, meghatározás.

Óraszám: 4 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a tantárgy célja a képzésben résztvevő leendő jelnyelvi tolmácsok szakmai identitásának erősítése, közös irányok, a jövőkép meghatározása.

A tantárgy rövid tartalma: A SINOSZ által 2018-ban létrehozott DACUM leírás, tábla a jelnyelvi tolmácsok szakmai meghatározásának első lépésének tekinthető: a tolmácsok munkáját, az elvárt magatartást és a kompetenciákat tartalmazza. Ezen tábla sorvezetőként szolgál a szakmai önmeghatározásban. A tábla felhasználásával a hallgatók képesek lesznek meghatározni és körvonalazni a jelnyelvi tolmács szakmát, valamint, hogy mit csinál egy jelnyelvi tolmács. A kurzus segít elhelyezni a leendő tolmácsokat saját szakmájukban. A kurzus során megismerik a főbb felelősségi területeket: Tartalomhűen tolmácsol, tartalomhűen fordít, az ügyfélszolgáltatással kapcsolatos igényeit megismeri, a kommunikációs folyamat objektív körülményeit és hatásait kezeli, szakmáját kellő alázattal végzi, felkérés vagy megbízás alapján a munkáját megszervezi, tolmácsoláshoz szükség esetén eszközöket használ. A főbb felelősségi területeken belül végzett tevékenységek részleteivel tisztába kerül.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: jelnyelvi tolmács, tolmácsszerep, szakmai identitás, szakmai önismeret, határtartás, DACUM, elvárt viselkedések, kompetenciák, kompetenciahatár, kollegalitás, együttműködés, titoktartás.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata
- Mindess, Anna: Olvassunk a jelek között, interkulturális kommunikáció jelnyelvi tolmácsok számára. FSZK, Budapest

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény,
- 2013. évi V. törvény

- Magyarország Alaptörvénye
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

5.3. Önálló életvitel kommunikációs akadálymentesítése

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: helyzetgyakorlatok, szituációs feladatok, páros és kiscsoportos munka, levélértelmezés, tapasztalati szakértő bevonása, helyzetelemzés.

Óraszám: 9 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék a hétköznapokban, a mindennapi élet során felmerülő tolmácsolási helyzeteket, az ezekkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat és képessé váljanak az önálló életviteli helyzetek kommunikációs akadálymentesítésére.

A tantárgy rövid tartalma: Az önálló életvitel kommunikációs akadálymentesítése tantárgy azokat a hétköznapi szituációkat mutatja be a képzésben résztvevők számára, amellyel a jelnyelvi tolmácsok mindennapi munkavégzés során a legtöbbször találkoznak. Az élet bármely területén megjelenhet a hallássérült személy részéről az igény a jelnyelvi tolmácsolásra/írótolmácsolásra. A tantárgy során ezeket a lehetséges szituációkat, azok nehézségeit, kihívásait, az ezekre való felkészülést helyezzük fókuszba a gyakorlat során. Főbb fejlesztendő kompetenciák a helyzetfelismerés, kompetenciahatárok felismerése, megfelelő tolmácsolási eszközök kiválasztása és használata, lényeglátás fejlesztése, gyors reagálás képessége. A kurzus választ ad a hallgatóknak, hogy hogyan válasszák ki a megfelelő tolmácsolási csatornát, hol vannak a tolmács határai egy beadvány megfogalmazásánál és általában milyen etikai kérdések merülnek fel ilyen esetekben. A képzés gyakorlati részének célja a szükséges szempontrendszer elsajátítása, a tolmácsolási helyzet megfelelő körülményeinek megteremtése, a megfelelő tolmácsolási csatorna kiválasztása.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: akadálymentesítés, kommunikációs akadálymentesítés, tolmácsszerep, ügyfél, kompetencia, kompetencia határ, titoktartás, önálló életvitel.

Szakirodalom:
- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

5.4. Egészségügyi tolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértők bevonásával gyakorlat, videó elemzés, megfigyelés, tolmácsolási gyakorlatok, videók bemutatása, hanganyagok, szemléltetés.

Óraszám: 6 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék az egészségügyi tolmácsolás helyszíneit, helyzeteit, eljárásrendjét, szakmai és etikai alapjait, alapfogalmait.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerkednek az egészségügyi tolmácsolás elméleti és gyakorlati tudnivalóival, köztük az egészségügyi tolmácsolás lehetséges helyszíneivel, az egészségügyi ellátórendszer működésével, a tolmácsolás során követendő megfelelő viselkedésformákkal, az ügyfél bizalmának megszerzésének és megtartásának lehetőségeivel, ápoláslélektani ismeretekkel, alap anatómiai és kórtani áttekintéssel, melynek során a leggyakrabban előforduló latin kifejezéseket is értelmezik.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: orvos, beteg, páciens, kliens, titoktartás, anatómia, ápolás, betegség, gyógyszerek, ellátás, rendelés, beutaló, zárójelentés, ambuláns lap, diagnózis, terápia és további gyakran használt latin kifejezések, határtartás, tolmácsszerep, tolmácskompetencia.

Szakirodalom:

- Dr. Helembai Kornélia (1992) Ápoláslélektan. Medicina könyvkiadó, Budapest
- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat, FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet
- 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet
- 1997. évi CLIV. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

5.5. Egyházi tolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértők bevonásával gyakorlat, videóelemzés, megfigyelés, tolmácsolási gyakorlatok, videók bemutatása, hanganyagok, szemléltetés.

Óraszám: 9 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők megismerjék az egyházi tolmácsolás alapjait, mely Magyarországon elsősorban a keresztény egyházakat, felekezeteket jelenti. Megismerik a különböző egyházi területeket, a főbb egyházi eseményeket, azok rendszeres, liturgiai részeit. A képzés kitér a speciálisan egyházi környezetben előforduló szavak, kifejezések, versek és liturgiai szövegek vallásonként megfelelő jelkincsére is.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy az alábbi kérdésekkel foglalkozik: milyen főbb keresztény egyházak vannak, és mik a jellemzőik; milyen főbb egyházi események vannak, illetve milyen egyéb vallások jellemzőek hazánkban, ahol jelnyelvi tolmácsolási igény merülhet fel; a leggyakoribb vallási fogalmak; mik a főbb jellemzői az egyházi alkalmakon történő tolmácsolásnak. Főbb témák: egyházak/vallások bemutatása, fogalmak, történelem áttekintése, hallássérült felekezetek, főbb egyházi események, tolmácsolás az egyházi eseményeken, egyházi jelek, terepgyakorlatok.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: egyház, vallás, hit, misszió, pasztoráció, felekezet, szertartás, liturgia, testvér, hitvallás, szolgálat, határtartás, tolmácskompetencia, tolmácsszerep.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet
- Magyarország Alaptörvénye

5.6. Oktatási tolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértők bevonásával szituációs gyakorlatok, tapasztalat elemzés, megbeszélés, csoportos feladatok, helyzetelemzés, esetelemzés.

Óraszám: 10 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők a gyakorlatban is megismerjék az oktatásszociológia néhány aspektusát, a pedagógusok attitűdjeit és az oktatási színtereket. A hallgatók elsajátítsák a köznevelési rendszer intézményeiben (többségi; integráló), a felsőoktatásban, és egyéb jellegű képzésben folyó tolmácsolás szabályszerűségeit. Biztonsággal használják a jelnyelvet az oktatási intézményekben.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy az alábbi kérdéseket tárgyalja: Milyen oktatási formákban tanulnak a hallássérült gyerekek, melyek a főbb különbségek ezekben a formákban, mi a jelnyelvi tolmács szerepe, feladata, elhelyezkedése az oktatási tolmácsolás során, milyen etikai dilemmákkal néz(het) szembe. Megismerik a magyar oktatási rendszer felépítését. Tantermi körülmények között szimulált oktatási helyzetben iskoláskorú tapasztalati szakértőkkel oktatási tolmácsolást gyakorolnak. A gyakorlat során átélt tapasztalatokat közösen megbeszélik, elemzik.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: nyelvi deprimáció, oktatás, tanuló, hallgató, diák, tanár, professzor, felelet, témazáró, röpdolgozat, integrált oktatás, bilingvális oktatás, szegregált oktatás, tolmácskompetencia, határtartás, tolmácsszerep.

Szakirodalom:

- Bernstein, Basil (2002) Nyelvi szocializáció és oktathatóság.
- Labov, W.: *A „verbális depriváció” illúziója*.
- Bartha Csilla, Hattyár Helga, Szabó Mária Helga: A magyarországi siketek közössége és a magyarországi jelnyelv.
- Carol Padden &Tom Humphies (2009) Hangok egy kultúrából. FSZK, Budapest
- Francois Grosjean: A siket gyermek joga a kétnyelvűvé váláshoz
- Litavecz Anna: Ismeretek a hallássérültekről
- Sacks, Oliver: Hangokat látok, Utazás a siketek világában.
- Romanek Péter Zalán: A prelingvális siketek nyelvelsajátítása
- Romanek Péter Zalán: Néhány gondolat a jelnyelv helyzetéről és elsajátításának különböző útjairól

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet
- 12/2013. (II.12.) EMMI rendelet
- 2011. évi CXC. törvény
- 2013. évi LXXVII. törvény
- 2011. évi CCIV. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

5.7. Telefonos tolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: megfigyelés, szituációs gyakorlatok, tapasztalatok értékelése és megbeszélése, visszajelzés, tapasztalati szakértő bevonása, szemléltetés, csoportmunka, esetelemzés.

Óraszám: 9 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevő ismerje a telefonos tolmácsolás elméleti alapjait, melyek segítségével jelnyelvi tolmácsként magas színvonalú tolmácsolást tud biztosítani a siket és nagyothalló ügyfeleknek.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerkednek a telefonos tolmácsolás sajátosságaival, nehézségeivel, menetével. A gyakorlatok során hangsúlyt kapnak a nehezítő körülmények: egykezes jelelés, tolmácsolás száma, személye, kapcsolatfelvétel, bemutatkozás módja. A helyzetgyakorlatokon tapasztalati szakértő bevonásával valós (a hívott féllel egyeztetett) telefonhívások során gyakorolják a telefonom történő tolmácsolást, különböző ügyintézési és önálló életviteli témákban.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: jelnyelvi tolmács, ügyfél, siket személy, nagyothalló személy, egykezes jelelés, jelértés, szövegértés, beszédértés.

Szakirodalom:

- Nem releváns

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

5.8. Team-tolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: gyakorlatok tapasztalati szakértők bevonásával, videóelemzés, megfigyelés, értékelés, visszajelzés, videóelemzés.

Óraszám: 9 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: megismertetni a képzésben résztvevőket a teamtolmácsolás, a csapatban dolgozás fontosságával és szerepével és annak gyakorlatával.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy oktatása az alábbi kérdések mentén zajlik: milyen helyzetekben van szükség team-tolmácsolásra, milyen szerepek vannak a teamtolmácsolás során, a tolmácsok közti sikeres együttműködésnek milyen szakaszai, milyen feladatai vannak, a váltásnak milyen technikái vannak és mikre érdemes odafigyelni.
Az elméleti tanórákon tárgyalják a teamtolmácsolás elméleti alapjait, modelleket, tolmácsszerepeket, a teamek összetételét, jellemzőit, különbségeket, szerepeket a teamben, az együttműködés lépéseit és szakaszait és az együttműködési lehetőségeket a siket jelnyelvi tolmácsokkal. A gyakorlatok során videóelemzéssel és szituációs tolmácsolási feladatokon keresztül tapasztalják meg az elméletben tanultakat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: aktív tolmács, pihenő (passzív tolmács), társtolmács, tükörtolmács, feedtolmács, konferencia, hangosítás, teamtolmácsolás, tolmácsszerep, váltás, határtartás, nyelvi kód, kollegalitás, tolmácskompetencia, jelelési tér, kódváltás, bilingvális tolmácsolás, koordinátor, visszajelzés.

Szakirodalom:

- Bentley-Sassaman, J. (2006) Experiences and Training Needs of Deaf and Hearing Interpreter Teams. (Doctoral Study)
- Bentley-Sassaman, J. and Dawson, C. (2012) Deaf-Hearing Interpreter Teams: A Teamwork Approach.
- Brück, P. and Schaumberger, E.: Deaf interpreters in Europe: a glimpse into the cradle of an emerging profession
- Nicodemus and M. Taylor (2014) Deaf and Hearing Interpreting Team Preparation: A Study Using Conversation Analysis. In: Adam, R., Stone, C., Collins, S.D., Metzger, M. (eds): Deaf Interpreters at Work. International Insights. 90 – 117.
- Reinhardt, L.R. 2015: Deaf-Hearing Interpreter Teams: Navigating Trust in Shared Space. Master's of Arts in Interpreting Studies (MAIS) Theses.
- RID (Registry of Interpreters for the Deaf) (2017) Standard Practice Paper: Team interpreting
- Russell, D. (2011) Team Interpreting: Best Practices
- Sforza (2014) DI(2) = Team Interpreting. in: Adam, R., Stone, C., Collins, S.D., Metzger, M. (eds).: Deaf Interpreters at Work. International Insights. 19-29**.**

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

5.9. Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat IV.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tolmácsolási gyakorlatok, szituációs feladatok, interaktív beszélgetések, videó készítés-elemzés, szituáció elemzés, memóriagyakorlatok, szövegértelmezés, lényegkiemelő feladatok, szókincsbővítést célzó feladatok.

Óraszám: 24 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A gyakorlat célja, hogy a képzésben résztvevők kompetencia és készségfejlesztése, gyakorlati oktatása, a tudásátadás, a szakmára való felkészítése megtörténjen. Az elméleti etikára és a

tolmácsolás elméletére épülve a gyakorlatba ültetve sajátítják el a szakmai alapokat. Célja az is, hogy a "Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat - teamtolmácsolás" kurzuson tanultakat a gyakorlatban alkalmazzák.
Cél továbbá a bilingvis tolmácsolási ismeretek fejlesztése, a hangzó nyelvi szövegalkotás képességének fejlesztése, a tolmácsstratégia kialakítása, a teamtolmácsolás begyakorlása és együttműködés a siket jelnyelvi tolmácsokkal.

A tantárgy rövid tartalma: A jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat tantárgy I-III. részében a képzésben részt vevők tapasztalatot és tudást szereztek a hangról jelre és jelnyelvről hangra történő tolmácsolásban. Dolgoznak írott nyelvi és hangzó nyelvi szövegekkel, jelnyelvi videókkal, annak érdekében, hogy hozzászokjanak a nagymennyiségű információ gyors feldolgozásához. Erre építve a bilingvális szimultán gyakorlatok során ezeket az ismereteket mélyítik el a képzésben részt vevők. A kurzus specialitása, hogy a gyakorlatok során tapasztalati szakértők bevonásával szimulálják a helyzeteket, ahol egy tolmácsolási szituáción belül jelről hangra és hangról jelre irányban is dolgozik a tolmács. A tolmácsolási tevékenységek körében az egyik legnehezebb folyamat, ahol a tolmácshallgató együttműködési, gyors reagáló készsége fejlődik. Az oktató irányítása alatt a hallgató megtanulja, hogyan teremtse és tartsa meg a kommunikációban résztvevő felek kommunikációs egyensúlyát a tolmácsolás során. A teamtolmácsolás kurzuson tanultak alapján a résztvevők a gyakorlatban is elsajátítják, alkalmazzák a bilingvis tolmácsoláshoz szükséges felkészülés és a váltás technikáit. Tapasztalati szakértők bevonásával tolmácsolási szituációkat szimulálnak.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: bilingvális tolmácsolás, szimultán tolmácsolás, teamtolmácsolás, váltás, tolmácsszerep, tolmácskompetencia, tolmácsstratégia, tolmácsolási technikák, aktív tolmács, passzív tolmács, feedtolmács, koordinátor.

Szakirodalom:
- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

5.10. Jelnyelvi tolmácsszolgálatok működése

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, beszélgetés, szemléltető eszközök használata.

Óraszám: 3 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék a jelnyelvi tolmácsszolgálatok működését.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy célja, hogy a tolmácshallgatók megismerjék azokat az adminisztrációs, dokumentációs, pályázat elszámolási tudnivalókat, melyek a tolmácsszolgálatok napi működéséhez szükségesek. Megismerik és alkalmazzák a hatályos adatkezelési, dokumentum és iratkezelési szabályokat, számlázással, szerződéskötéssel kapcsolatos előírásokat.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: tolmácsszolgálat, szolgáltatási rend, ügyfélfogadás, munkalap, óraszámok, lezárás, órakeret, speciális keret, tolmácsolási területek, tolmácsolási mód, tolmácsolási technikák, ügyfél, pályázat, megrendelés, visszaigazolás, beszámoló, ügyeleti munkarend, ügyeleti telefon.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 62/2011. (XI.10.) NEFMI rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

5.11. Terepgyakorlat III.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: megfigyelés, megfigyelési ív kitöltése, megbeszélés, értékelés, visszajelzés, beszélgetés.

Óraszám: 26 óra gyakorlat terepgyakorlat keretében

A tantárgy célja: Terepgyakorlat, terepmegfigyelés, tolmácsmegfigyelés segítségével a tolmácshallgatók szakmai fejlődést érjenek el és megismerjék a szakmájuk minden területét, köztük a jelnyelvi tolmácsszolgálatokat is. Valós képet kapjanak a tolmácsszolgálatoknál történő munkafolyamatokról, az ügyfélforgalom szervezéséről, az ügyfélkezelésről, tapasztalatot szerezzenek a különböző ügyfelekkel történő kommunikációs interakciókról. A tolmácsszolgálatoknál lehetőségük van a gyakorlatban is kipróbálni a jelnyelvi tolmácsszolgálatok működése tantárgy során elméletben tanultakat.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy folyamán megismerkednek a terepgyakorlat, terepmegfigyelés, tolmácsmegfigyelés fő szempontjaival, gyakorolják a részleges és komplex megfigyelést. Megismerik a tolmácsszolgálatok életét. Éles helyzetekben terepen gyakorolhatják a tanultakat a terepgyakorlati vezető felügyelete alatt. A terepgyakorlat tartalmazza a jelnyelvi tolmácsszolgálatok megismerését, ügyfélfogadások látogatását, tolmácsmegfigyelést, a különböző tolmácsolási helyzetek megfigyelését. A terepgyakorlati vezető koordinálja a tolmácsolási gyakorlatokat terepen, éles helyzetben. A gyakorlat során a gyakorlatvezető megfigyeli, értékeli a tolmácshallgatót és építő visszajelzést ad, amelyet a tolmácshallgató beépít további szakmai fejlődésébe.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: tolmácsolás, tolmácsolási helyszín, tolmácsolás típusa, tolmácsolás módja, tolmácsolási terület, felkészülés, elhelyezkedés, tolmácsolási technikák, váltás, jelkivitelezés, teamtolmácsolás, tolmácsszerep, hangzó magyar nyelv, magyar jelnyelv, jellel kísért/jelesített magyar nyelv, jelelt magyar nyelv, tolmácsolás artikulációs szájkép biztosításával, nemzetközi jel, fonomimika, daktil, siketvak személyek akadálymentesítését segítő speciális tolmácsolási formák (taktilis jelelés, lorm stb.).

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

5.12. Konzultáció a szakmai dolgozatról I.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: bemutató, beszélgetés, magyarázat, előadás.

Óraszám: 2 tanóra elmélet

A tantárgy célja: kézzelfogható segítséget, iránymutatást kapjanak a szakmai dolgozatuk elkészítéséhez.

A tantárgy rövid tartalma: a képzésben résztvevők megismerjék a szakmai dolgozatírás szabályait, formai és tartalmi követelményeit, a konzulens és témaválasztás szempontjait.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: szakdolgozat, szakmai dolgozat, konzulens, kutatás, téma, hipotézis, empirikus kutatás, kvantitatív kutatás, kvalitatív kutatás, tétel, bizonyítás, interjúkészítés, bevezetés, összegzés, felhasznált irodalom, forrásjegyzék, hivatkozás, lábjegyzet, formai követelmény, tartalmi követelmény.

Szakirodalom:

- Eco, U. (2005) Hogyan írjunk szakdolgozatot? Kairosz kiadó, Budapest

Jogszabályok:

- Magyarország Alaptörvénye
- 2009. évi CXXV. törvény

6. Modul: Szakmai modul II. (144 tanóra, melyből elméleti: 15, gyakorlati: 129)

Modul célja

A képzésben résztvevő a modul tananyagelemeit elsajátítsa és azt a gyakorlatban alkalmazni tudja. A Szakmai modul II. modul tantárgyai a jelnyelvi tolmács szakma végzéséhez szükséges összes szakmai és gyakorlati ismeretanyagot tartalmazzák. A modul során elmélyül és beépül az az elméleti és gyakorlati tudásanyag, amelyet a korábbi modulok során sajátított el a képzésben résztvevő. A modul elvégzésével képessé válik arra, hogy sikeres záróvizsgát tegyen és a képesítés megszerzésével a jelnyelvi tolmács pályát elkezdhesse.

A modul tantárgyai

6.1 Konzultáció a szakmai dolgozatról II.: 2 tanóra gyakorlat
6.2 Esetelemzés III.: 6 tanóra elmélet
6.3 Munkavállalás jelnyelvi tolmácsként: 3 tanóra elmélet
6.4 Stresszkezelési és kiégést megelőző kompetenciák: 5 tanóra gyakorlat
6.5 Konferenciatolmácsolás: 12 tanóra gyakorlat
6.6 Videós távtolmácsolás: 6 tanóra elmélet
6.7 Közigazgatási, bírósági, rendőrségi tolmácsolás: 12 tanóra gyakorlat
6.8 Alacsony nyelvi kompetenciájú személyek kommunikációja: 12 tanóra gyakorlat
6.9 Színházi tolmácsolás: 12 tanóra gyakorlat
6.10 Médiatolmácsolás: 20 tanóra gyakorlat
6.11 Terepgyakorlat IV.: 30 óra gyakorlat terepgyakorlat keretében
6.12 Jelnyelvi tolmácsolás gyakorlat V.: 24 tanóra gyakorlat

6.1. <u>Konzultáció a szakmai dolgozatról II.</u>

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: beszélgetés, értékelés, visszajelzés.

Óraszám: 2 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők egyéni konzultációs alkalmakon a konzulensükkel egyeztessenek a szakmai dolgozat sikeres elkészítése érdekében.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők egyéni konzultációs órákon bemutathatják konzulenseiknek a szakmai dolgozat előrehaladását, visszajelzést kaphatnak. A konzulensek támogatják a munkafolyamatokat, tanácsokkal látják el a hallgatóikat, szakirodalmi és kutatási javaslatokat tesznek. A hallgatók feltehetik kérdéseiket, iránymutatást kérhetnek.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: szakdolgozat, szakmai dolgozat, konzulens, kutatás, téma, hipotézis, kvantitatív kutatás, kvalitatív kutatás, tétel, bizonyítás, interjúkészítés, bevezetés, összegzés, felhasznált irodalom, forrásjegyzék, hivatkozás, lábjegyzet, formai követelmény, tartalmi követelmény.

Szakirodalom:

- Eco, U. (2005) Hogyan írjunk szakdolgozatot? Kairosz kiadó, Budapest

Jogszabályok:

- Magyarország Alaptörvénye
- 2009. évi CXXV. törvény

6.2. Esetelemzés III.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: prezentáció, szakirodalom feldolgozása, írásos anyagok elemzése, esetmegbeszélés önálló levezetése.

Óraszám: 6 tanóra elmélet

A tantárgy célja: A tantárgy végén a tolmácshallgatók képesek legyenek a probléma feltárására, cél és beavatkozási pontok meghatározására, a kommunikációs helyzetben résztvevők állapotának felmérésére, egyéni konzultáció lebonyolítására, problémaelemzésre és problémakezelésre.
Ismerni és alkalmazni legyenek képesek a demand-controll- schemat.

A tantárgy rövid tartalma: A hallgatók ismeretet szereznek az egyéni esetkezelés mikéntjéről, motivációs esetkezelésről, kríziskezelésről, a csoportos esetkezelés technikáiról. A közösség, mint támogató erőforrás jelenik meg a folyamatban. A hallgatók képessé válnak a kiégés korai figyelmeztető tüneteinek felismerésére, az önsegítő folyamatok elindítására.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: önismereti csoport, kommunikációs csoport, pszichoedukáció, relaxációs csoport, motivációs csoport.

Szakirodalom:

- Dean, R., & Pollard, R. Demand Control Schema: Interpreting as a practice profession.
- Beauchamp, T. L. & Childress, J. F. Principles of biomedical ethics.
- Anna Mindess: Olvassunk a jelek között, interkulturális kommunikáció jelnyelvi tolmácsok számára, FSZK kiadása
- Dennis Cokely: „Jelnyelv, tanítás, tolmácsolás, oktatáspolitika”, jegyzet
- Gallaudet Encyclopedia of Deaf People and Deafness, New York, Mcgraw-Hill Book Company, 1987
- Heller Ágnes (1994) „Általános etika”. Cserépfalvi Könyvkiadó, Szolnok
- Sharon N. Solow: „Sign Language Interpreting”, Silver Spring, NAD, 1981., „A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei”, ford.: Grád Gusztávné
- Etikai Kódex (JOSZ és nemzetközi szervezetek szabályzatai)

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

6.3. Munkavállalás jelnyelvi tolmácsként

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: megbeszélés, előadás, bemutató, magyarázat.

Óraszám: 3 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők - mint jövőbeli munkavállalók - ismereteket szerezzenek a munkavállalással kapcsolatos jogokkal, kötelezettségekkel, eljárásokkal, folyamatokkal és fogalmakkal.

A tantárgy rövid tartalma: Az órák során a képzésben résztvevők megismerik a munkavállalással kapcsolatos jogokat, törvényeket, eljárásokat, a munkavégzés lehetséges formáit, szükséges dokumentációt, munkaerőpiaci helyzetet, az állásinterjúk menetét. Segítséget kapnak az önéletrajz elkészítésében, felkészülésben.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: munka, munkarend, munkaszerződés, munkaköri leírás, munkavégzés helye, beosztások, önéletrajz, állásinterjú, motivációs levél.

Szakirodalom:
- nem releváns

Jogszabályok:
- 2012. évi I. törvény
- 2003. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

6.4. Stresszkezelési és kiégést megelőző kompetenciák

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tudásátadás és csoportos témafeldolgozás, csoport-coaching gyakorlatok és reflexiós kör, tesztek, kérdőívek, játékos feladatok, esetelemzés.

Óraszám: 5 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: a gyakorlat célja, hogy a résztvevők felismerjék a stresszt, megismerjék a stresszkezelési lehetőségeket, és módszereket kapjanak a kiégés elkerüléséhez.

A tantárgy rövid tartalma: A csoport-coaching módszertanon alapuló, saját élményű gyakorlatokon keresztül válaszokat, megoldási lehetőségeket és gyakorlatokat, módszereket kaphatnak a résztvevők a leendő munkájuk során felmerülő problémák feloldására, dilemmák feldolgozására. A jelnyelvi tolmácsok folyamatosan nehéz, dilemmás helyzetekkel találkoznak, fogyatékkal élő emberek között mozognak és az ő mindennapjaik, terheik, nehézségeik a tolmácsokat is megérintik. A képzési egység célja, hogy a tolmácshallgatók képet kapjanak a saját szakmájukat érintő kiégési jelekről, azok felismeréséről és a lehetséges kezelési lehetőségekről, illetve információt kapjanak a rendelkezésre álló - adott esetben szükséges - terápiás kezelési módokról, lehetőségekről a bevont szakemberek segítségével.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: stressz, stresszkezelés, kiégés, megelőzés, terápia, segítő beszélgetés, pszichológus, kezelés, meditáció, légzéstechnikák, önreflexió.

Szakirodalom:
- Reisser, Katrin - Freisler, Renate (2017) Stresszkezelési tréninggyakorlatok. Z Press kiadó, Budapest
- Kéré Wellensiek, Sylvia (2014) Reziliencia tréning. Z Press kiadó, Budapest
- Szondy Máté (2012) Megélni a pillanatot Mindfullness, a tudatos jelenlét pszichológiája. Kulcslyuk kiadó, Budapest

Jogszabályok:

- 2003. évi CXXV. törvény
- 2009. évi CXXV. törvény
- 2013. évi V. törvény
- Magyarország Alaptörvénye

6.5. Konferenciatolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértők bevonásával gyakorlatok, kis és nagycsoportos feladatok, értékelés, visszajelzés, megfigyelés, szimulált helyzetgyakorlat, szemléltető eszközökkel különböző helyzetek bemutatása.

Óraszám: 12 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: felkészíteni és megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretanyaggal fejleszteni a tolmácshallgatókat, annak érdekében, hogy konferencián végzett tolmácsolási feladatokat a megfelelő szakmai elvárások alapján legyenek képesek teljesíteni.

A tantárgy rövid tartalma: A tantágy fő témái speciálisan a jelnyelvi tolmácsoláshoz kapcsolódóan: Konferencia tolmácsolás sajátosságai, konferencia tolmácsolás esetei (pódiumtolmácsolás, workshop, nemzetközi konferencia, szakmai konferencia, egy – és kétnyelvű pódium), konferencia tolmácsolás során alkalmazott tolmácsolási technikák és módok, szituációs helyzetgyakorlatok, terepmegfigyelés, terepgyakorlat, prevenciós technikák, protokoll ismeretek, konferencia rendezési ismeretek. Szimulált konferencia helyzet során gyakorlatot szereznek hangzó nyelvi előadók jelnyelvi tolmácsolásában és jelnyelvi előadók hangzónyelvi tolmácsolásában, pódiumon, valamint a szimulált gyakorlat során megbeszélik és elemzik a tapasztalatokat csoportosan.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: konferenciatolmácsolás, siket jelnyelvi tolmácsok, jelnyelvi tolmács, aktív tolmács, passzív tolmács, tolmácsberendezés.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés soroza., FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

6.6. Videós távtolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: interaktív előadás, bemutatás, esetmegbeszélés, visszajelzés, értékelés.

Óraszám: 6 tanóra elmélet

A tantárgy célja: a képzésben résztvevők megismerjék az online, videóalapú távtolmácsolási formákat, módszereket, technikákat, platformokat.

A tantárgy rövid tartalma: A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik a videó-tolmácsolást, a VRI és VRS jellegű szolgáltatásokat, tolmácsolási lehetőségeket a különböző online platformok rendszerében, melynek köszönhetően a résztvevő tolmácshallgatók megismerhetik a videón keresztül történő tolmácsolás menetét, szabályait. Főbb fejlesztendő kompetenciák, elsajátított ismeretek: videó-tolmácsolási alapismeretek.
Célirányos ismeretek elsajátítása a KONTAKT Tolmácsszolgáltatás működésével kapcsolatban. Kialakított készség: Az oktatás során elsajátított ismeretek alkalmazásával a tolmács alkalmassá válik, hogy videó-tolmácsolásban közreműködjön. Író- és jelnyelvi tolmácsolási kompetenciák fejlesztése.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: platform, online, VRS, VRI, tolmácsalkalmazás, tolmácsbox, streamelés, sávszélesség, belépés, e-mail, felhasználónév, jelszó, windows, iOS, tolmácsszerep, tolmács határtartás, tolmácskompetenciák.

Szakirodalom:
- nem releváns

Jogszabályok:
- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

6.7. Közigazgatási, bírósági, rendőrségi tolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértő bevonásával gyakorlati helyzetek, szituációk, feladatok, csoportos témafeldolgozás, bemutató, iratminták.

Óraszám: 12 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: az államigazgatási, a közigazgatási, a rendvédelemmel, rendőrséggel kapcsolatos alapismeretek elsajátítása, valamint ezek tolmácsolási gyakorlatban történő megismerése.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők ismereteket szereznek a közigazgatási, bírósági, büntetésvégrehajtási intézmények felépítéséről, működéséről, ügyrendjéről. Megismerik, hogy milyen eljárások fordulnak elő bírósági esetekben. Ismeretet szereznek arról, hogy milyen ügyfajták fordulnak elő rendőrségi eljárás/ügyintézés során, hogy milyen ügyekben kötelező a jelnyelvi tolmács igénybevétele hivatalból. A képzésben résztvevők megismerkednek a bíróságon előforduló peres ügyekhez kapcsolódó iratmintákkal, megtanulják azok értelmezését és jelnyelvi közvetítését, majd szituációs helyzetekben különböző ügyekben gyakorolják a tolmácsolást. A tantárgy során a közigazgatás felépítésével, alapismeretekkel, alapfogalmakkal és főbb (gyakori) ügykörökkel ismerkednek meg a képzésben résztvevők. A tantárgy során a képzésben résztvevők megismerik a rendvédelmi szervek felépítését, a területhez kapcsolódó alapismereteket és alapfogalmakat, valamint a főbb eljárás csoportokat. Gyakorlatot szereznek a különböző ügyekben született jegyzőkönyvek, határozatok, végzések, felszólítások stb. értelmezésében és jelre fordításában. A bevont tapasztalati szakértő segítségével ellenőrizhetik a jelnyelvi fordítás tartalmi megfelelését.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: rendőrség, bíróság, közigazgatás, hatóság, alperes, felperes, kiskorú, nagykorú, hozzátartozó, cselekvőképesség, bizonyíték, per, egyezség, ítélet, végzés, idézés, feljelentés, tárgyalás, törvényes képviselő, gondnokság, végrehajtás, gyanúsított, vádlott, sértett, büntetés, bűncselekmény, szabálysértés, ügyvéd, bíró, rendőr, ügyész, tanú, vallomás(tétel).

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata

Jogszabályok:

- 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról 15.§ és 29.§
- 2009. évi CXXV. törvény a magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet a közgazgatási hatósági eljárásban közreműködő tolmácsok és jelnyelvi tolmácsok díjazásának szabályairól
- 370/2017. (XII. 8**.)** Korm. rendelet a Jelnyelvi Tolmácsok Országos Névjegyzékéről
- 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról 8.§ és 78.§
- 2016. évi CXXX. törvény a polgári perrendtartásról 61.§ és 113.§
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről 7:21.§

6.8. Alacsony nyelvi kompetenciájú személyek kommunikációja

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértő bevonásával gyakorlati helyzetek, szituációk, feladatok, bemutató, csoportos témafeldolgozás.

Óraszám: 12 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők betekintést szerezzenek az alacsony jelnyelvi és/vagy az alacsony magyar nyelvi kompetenciájú személyek számára végzett tolmácsolás helyzeteibe. Elsajátítsák a technikákat, módszereket, az érintett személyeknek történő tolmácsolás módjairól, lehetőségeiről. A kódváltás szükségességének felismerése és alkalmazása tolmácsolási helyzetben.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők képesek lesznek az alacsony jelnyelvi és/vagy alacsony magyar nyelvi kompetencia csoportosítására és arra, hogy milyen nehézségekkel találkozhat az alacsony jelnyelvi és/vagy magyar nyelvi kompetenciájú személyeknél a tolmácsolási feladat során. Segítséget kapnak abban, hogy milyen alkalmazható technikák, eljárások segíthetik a tolmácsolás alatt. A képzésben résztvevők a gyakorlatban is megismerik az elméletben tanultakat, a hallássérülés és nyelvelsajátítás összefüggéseit, az oktatás, családi háttér hatását, a szubkultúra a szubkultúrán belül, a beszéd hiányát előidéző tényezők következményeit. A gyakorlati órákon a szerzett információk alapján előkészített szövegek értelmezését és az alacsony jelnyelvi és/vagy magyar nyelvi kompetenciájú személyek számára szükséges adaptáció létrehozását gyakorolják. Etikai dilemmák feldolgozásához kapnak útmutatót.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: pre verbális / pre lingvális, autizmus, mutizmus, echolalia, skizofrenia, neologizmák, halmozott sérülés, kritikus periódus, demencia.

Szakirodalom:

- Atkinson & Hilgard : Pszichológia
- John C. Denmark : Siketség és mentálhigiénia
- Pléh Csaba & Boross Ottilia: Bevezetés a pszichológiába
- Abonyi Nóra: Szociológiai Ismeretek

- Zsoldos Márta: Pszichológia és hallássérülés
- Vasák Iván: Ismeretek a siketekről; A világ siket szemmel
- Nyírő Zsoltné - Szabó Mária Helga: A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata
- Sipos Lászlóné: Segédanyag a kommunikáció területeinek tanulmányozásához

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

6.9. Színházi tolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértő bevonásával gyakorlati helyzetek, szituációk, feladatok, helyzetgyakorlatok, csoportos témafeldolgozás, bemutató, videófelvételek elemzése, készítése.

Óraszám: 12 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A képzésben résztvevők megismerjék a színpadi tolmácsolással kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat. Megvitassák a műfordítás során alkalmazott fordítási szempontokat, technikákat. Gyakorlatokat végezzenek irodalmi művek jelnyelvre való fordításában, és ezek színpadi előadásában.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők megtanulják a színházi kifejezéseket, a világítással, színpaddal kapcsolatos legfontosabb szakszavakat. Megismerik a színházak működését, jellemzőit, mi a jelnyelvi tolmács szerepe, feladata egy színházi produkció akadálymentesítésében, milyennek kell lennie a tolmács megjelenésének egy – egy produkcióban. Megtanulhatják a tolmácsolás megfelelő helyének kiválasztását egy – egy előadáshoz. A képzésben résztvevő tudást kap arról, hogy milyen feltételei vannak egy tolmácsolt előadásnak (fizikai, mentális) és arról, hogy mi egy jelnyelvi mentor feladata.
Megismerik a színházi fogalmakat, a színházi gyakorlatot, képessé válnak egyéb irodalmi szövegek jelnyelvi feldolgozására kis csoportokban (esetleg párban), az előzetesen megadott tolmácsolási szempontok figyelembevételével.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: színház, közönség, közönségszervezés, dal, próza, dráma, szövegkönyv, világítás, adaptálás, siket szakértő, főpróba, olvasópróba, díszbemutató, premier, színpad, rendező, színész, súgó, nézőtér, mentor, közönségtalálkozó.

Szakirodalom:

- Henger Krisztina – Kovács Zsuzsanna (2003) A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei, Jelnyelvi tolmácsképzés sorozat. FSZK, Budapest
- Nyírő Zsoltné – Szabó Mária Helga (2003) A jelnyelvi tolmácsolás elmélete és gyakorlata
- Ganz Horwitz, Miriam (2014) Demands and Strategies of Interpreting a Theatrical Performance into American Sign Language. Journal of Interpretation, 23(1), Article 4. Available at: https://digitalcommons.unf.edu/joi/vol23/iss1/4
- Richardson, Michael (2017) Sign language interpreting in theatre: Using the human body to create pictures of the human soul. TranscUlturAl, 9(1), 45-62.

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

6.10. Médiatolmácsolás

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértő bevonásával gyakorlati helyzetek, szituációk, feladatok, csoportos témafeldolgozás, bemutató.

Óraszám: 20 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A leendő jelnyelvi tolmácsok bepillantást kapjanak a média területén jellemzően előforduló tolmácsolási helyzetekbe, feladatokba. Képet kapjanak a médiában való tolmácsolás helyzetéről, feltételeiről, körülményeiről, hazai és nemzetközi trendjeiről, az e területen történő munkavégzéshez szükséges kompetenciákról, fejlődési lehetőségekről.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők a tantárgy során megismerik, hogy mik a legjellemzőbben előforduló tolmácsolási szituációk a médiában. Megértik, hogy mi a különbség fordítás és tolmácsolás között, a média területén mikor melyiket érdemes alkalmazni. Tudják, hogy ki végezhet médiában jelnyelvi tolmácsolást, milyen kompetenciákkal rendelkezik egy jó média-tolmács. Felismerik, hogy különböző helyzetekben mik a mérlegelendő szempontok (vállalás/nem vállalás tekintetében), mikre kell figyelni a képernyőkép megtervezésekor, milyen teendők, egyeztetni valók vannak egy média-tolmácsolás előtt.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: média, TV, médiahatóság, rádió, kamera, operatőr, vágó, rendező, műsorterv, szerkesztő, kamerakép, képernyő, tolmácskompetencia, tolmácsszerep.

Szakirodalom:

- Akadálymentesítési riport, NMHH (3. számú melléklet: 2017/2; 4. számú melléklet: 2018/1; az aktuális mindig a honlapon)
- NMHH 2014. évi kutatásának összefoglalója (2. számú melléklet)

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

6.11. Terepgyakorlat IV.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: megfigyelés, megfigyelési ív kitöltése, megbeszélés, értékelés, visszajelzés, beszélgetés.

Óraszám: 30 óra gyakorlat terepgyakorlaton

A tantárgy célja: a terepgyakorlat célja, hogy a képzésben résztvevők különböző tolmácsolási helyzetekben a terepgyakorlat vezetővel a képzés során elsajátított tudást gyakorlatba ültetve tolmácsolási feladatokat lássanak el.

A tantárgy rövid tartalma: A képzésben résztvevők különböző helyszíneken, helyzetekben már éles tolmácsolási gyakorlaton vesznek részt a terepgyakorlat vezetővel, aki segíti, támogatja a munkájukat, visszajelzést, építő értékelést adva fejleszti a különböző kompetenciáikat, tapasztalataikat.
További eseményeken tolmácsmegfigyelést végeznek, a megfigyelő ív segítségével értékelik, elemzik a látottakat, összefésülve az elméleti órákon tanultakkal.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: tolmácsolás, tolmácsolási helyszín, tolmácsolás típusa, tolmácsolás módja, tolmácsolási terület, felkészülés, elhelyezkedés, tolmácsolási technikák, váltás, jelkivitelezés, teamtolmácsolás, tolmácsszerep, hangzó magyar nyelv, magyar jelnyelv, jellel kísért/jelesített magyar nyelv, jelelt magyar nyelv, tolmácsolás artikulációs szájkép biztosításával, nemzetközi jel, fonomimika, daktil, siketvak személyek akadálymentesítését segítő speciális tolmácsolási formák (taktilis jelelés, lorm stb.).

Szakirodalom:

- Dean, R., & Pollard, R. Demand Control Schema: Interpreting as a practice profession.
- Beauchamp, T. L. & Childress, J. F. Principles of biomedical ethics.
- Anna Mindess: Olvassunk a jelek között, interkulturális kommunikáció jelnyelvi tolmácsok számára, FSZK kiadása
- Dennis Cokely: „Jelnyelv, tanítás, tolmácsolás, oktatáspolitika”, jegyzet
- Gallaudet Encyclopedia of Deaf People and Deafness, New York, Mcgraw-Hill Book Company, 1987
- Sharon N. Solow: „Sign Language Interpreting”, Silver Spring, NAD, 1981., „A jelnyelvi tolmácsolás alapismeretei”, ford.: Grád Gusztávné
- Etikai Kódex (JOSZ és nemzetközi szervezetek szabályzatai)

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet

6.12. Jelnyelvi tolmácsolási gyakorlat V.

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó módok, jellemzők: tapasztalati szakértők bevonása, tolmácsolási gyakorlatok, szituációs feladatok, interaktív beszélgetések, videó elemzés, csoportos és egyéni feladatok.

Óraszám: 24 tanóra gyakorlat

A tantárgy célja: A gyakorlat célja, hogy a hallgatók kompetencia- és készségfejlesztése, gyakorlati oktatása, a tudásátadás, a szakmára való felkészítése megtörténjen. Az elméleti etikára és a tolmácsolás elméletére épülve a gyakorlatba ültetve sajátítják el a szakmai alapokat.

A tantárgy rövid tartalma: A gyakorlat során a hallgatók visszacsatolhatnak a tanultakhoz. A képzés e szakaszában már nem csak az információ átadásán van a hangsúly, hiszen tudásban már elértek egy szintet, amellyel biztonsággal tolmácsolhatnak, akár külső helyszínen is. A tolmácsolási technikák azonosítása, fejlesztése fontos szerepet kap a képzés ezen részében. Tolmácsdiagnosztika során felvételek készítése történik és a korábbi, képzés elején készített felvételek összevetése, elemzése kap helyet az elemzési szempontok szerint. Egyéni tolmácsolások elemzése elkészült felvételek alapján:

ismert szöveg alapján készült jelnyelvi fordítás, ismeretlen szöveg alapján készült jelnyelvi fordítás, és ismeretlen hangzó szöveg alapján készült azonnali fordítás.

A tanóra során tisztázandó fogalmak: célnyelv, forrásnyelv, jelnyelvi tolmács, jelről hangra tolmácsolás, hangról jelre tolmácsolás, szimultán, konszekutív, tolmácsolási modellek, tolmácsolási módok, tolmácsolási irányok, tolmácsolási technikák, teamtolmácsolás, fordítás, tolmácsolás, elhelyezkedés, felkészülés, nyelvi kódok, kódváltás, jelesített magyar, jellel kísért magyar, demand-controll shema, segítő tolmácsolás, tiszta profilú tolmácsolás, bilingvális tolmácsolás, kulturális egyeztetés, nyelvi kompetencia.

Szakirodalom:

- nem releváns

Jogszabályok:

- 2009. évi CXXV. törvény
- 23/2017. (XII. 22.) IM rendelet
- 370/2017. (XII. 8.) Korm. rendelet